

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์
หมู่ 14 ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นางสาวสุกัญญา วงษ์สว่าง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ หมู่ที่ 14 ตำบลจันทิก อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. เรณู ขำเลิศ

อาจารย์ ดร. อัจฉรย์ สุขธำรง

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – สิงหาคม 2545 ประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารงานกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

การก่อตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ โดยผู้ใหญ่บ้านนัดประชุมสมาชิกทุกครอบครัวและแจ้งไปถึงนายอำเภอเพื่อให้เกษตรประจำตำบลเข้าสังเกตการณ์ มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน มีสมาชิกกองทุน 183 ราย จัดตั้งเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2544 ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 และผู้กู้ได้รับการโอนเงินเข้าบัญชีครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2544 ปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2545) มีสมาชิกที่กู้เงิน 75 ราย จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 1,000,000 บาท มียอดเงินคงเหลือคงเหลือ 0 บาท

กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ เกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนร่วมมือกันและกันและมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการบริหารจัดการอย่างชัดเจนมีคณะกรรมการบริหารที่มีความรู้ความสามารถ และมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนเงินทุนในกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและการประกอบอาชีพสุจริต

สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา การจัดการและการประเมิน โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ สุขธำรง)

.....
(อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ)

กรรมการสอบ

.....
(.....)

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. อัจฉรย์ สุขธำรง
- อาจารย์ ดร. เรณู ขำเลิศ
- ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านการพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ คำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวสุกัญญา วงษ์สวาท
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง - ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ - ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	6
2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	8
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	9
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์.....	14
3.แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
- แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พรหมประคิษฐ์.....	14
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน พรหมประคิษฐ์.....	15

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล.....	17
5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	33
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	49
3. ผลการประเมินวาทะเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	66
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	69
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	74
2. วิธีการดำเนินการ.....	74
3. ผลการดำเนินการ.....	75
4. อภิปรายผล.....	79
5. ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	
ภาคผนวก ก นโยบาย หลักการ.....	88
ภาคผนวก ข ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	90

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก ค	ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพรมประดิมรัฐ.....	115
ภาคผนวก ง	แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน.....	123
ภาคผนวก จ	แบบคำขอขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุน.....	125
ภาคผนวก ฉ	กรณีตัวอย่าง.....	136
ภาคผนวก ช	กระบวนการ AIC.....	142
ภาคผนวก ซ	แผนผังครัวเรือน.....	144

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงชีพชีโมเดล(CIPP Model)ของสคัพเฟิลบีม	3
แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและ การตัดสินใจของสคัพเฟิลบีม.....	18

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แนวความคิดนักประเมินเพื่อการตัดสินใจ.....	17
ตารางที่ 2 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุน.....	24
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	25
ตารางที่ 4 การแจกแจงความถี่ของข้อมูล.....	31
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผลผลิตของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์...	41
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของรายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์	42
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุของประชากร.....	43
ตารางที่ 8 กิจกรรมงานบุญหรืองานประเพณีของหมู่บ้านในรอบปี.....	44
ตารางที่ 9 จำนวนแหล่งน้ำจำแนกตามลักษณะการใช้น้ำได้.....	45
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของประชากรที่มีพื้นที่ถือครองขนาดต่างๆ.....	45
ตารางที่ 11 ประเภทของ การรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์	47
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของรายละเอียดการศึกษาของประชากร.....	48
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน (ครั้งที่ 1).....	49
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน (ครั้งที่ 2).....	50
ตารางที่ 15 ขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์.....	51
ตารางที่ 16 คุณสมบัติและรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์.....	52
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน.....	53
ตารางที่ 18 จำนวนเงินออมและเงินทุนจากสมาชิก ณ เดือนพฤษภาคม 2545.....	53
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สมัครขอกู้.....	54
ตารางที่ 20 กำหนดเวลาการชำระหนี้ของผู้กู้.....	55
ตารางที่ 21 จำนวนคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในการทำบัญชี.....	55
ตารางที่ 22 จำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์.....	56
ตารางที่ 23 ทศนคติของประชาชนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์.....	57
ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมประชุมการจัดเวทีชาวบ้าน.....	57

สารบัญ (ต่อ)

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความเข้มแข็งของหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์ (ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2).....	58
ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบจำนวน โครงการขอกู้กับอาชีพผู้กู้.....	59
ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของหนี้สินของสมาชิกของผู้กู้เงิน.....	60
ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของประสบการณ์ของผู้กู้เงินกองทุน หมู่บ้านพรหมประดิสฐ์.....	61
ตารางที่ 29 จำนวนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์.....	62
ตารางที่ 30 จำนวนผู้ขอู้เงินที่นำไปใช้ใน โครงการ.....	62
ตารางที่ 31 การใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกกองทุน.....	64
ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของการขยายกิจการของผู้กู้เงินกองทุน.....	65
ตารางที่ 33 กลุ่มอาชีพของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์.....	66
ตารางที่ 34 ความเข้มแข็งของหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์.....	72

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายในประเทศ เพราะถูกโจมตีค่าเงินบาท ทำให้ต้องปล่อยให้เศรษฐกิจที่เรียกว่า “เศรษฐกิจฟองสบู่”แตก เมื่อประมาณปี พ.ศ.2540 ทำให้ต้องลดค่าเงินบาทและเงินสำรองของประเทศลงน้อยลงทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์และทางการเงินเกี่ยวกับธุรกิจไฟแนนซ์ มีการเลิกจ้างงาน ทำให้ประชาชนประสบปัญหาการว่างงาน ขาดเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย และเป็นการพัฒนาอาชีพของประชาชน รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งด่วนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาหน่วยเศรษฐกิจที่เล็กที่สุดในประเทศในการพึ่งพาตนเอง รัฐบาลชุดปัจจุบันนำโดย พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละหนึ่งล้านบาทจึงได้เกิดขึ้น ซึ่งทุกหมู่บ้านจะได้รับเท่าเทียมกัน ซึ่งสามารถทำให้เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในอีกทางหนึ่งเป็นการยกระดับให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และได้กลับไปทำงานในถิ่นกำเนิดของตนเองได้ ซึ่งเป็นทางเลือกได้อีกทางหนึ่งทางและพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบการบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ เช่น การให้เกิดการสร้างรายได้ให้ตนเองและท้องถิ่น การใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านคือการเกิด “หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล” (One Village One Product) การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต

การจัดตั้งกองทุนจากความพร้อมของหมู่บ้านและเมื่อหมู่บ้านพร้อมประดิษฐ์ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านพร้อมประดิษฐ์แล้ว เมื่อมีการปล่อยเงินให้สมาชิกได้กู้เงินตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านพร้อมประดิษฐ์ เพื่อให้ประชาชนได้นำเงินไปก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและหมู่บ้านนั้นซึ่งสามารถช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเพิ่มขึ้นอีกระดับหนึ่งและพัฒนาหมู่บ้านให้มีการเจริญเติบโตทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในการพึ่งพากันเองโดยมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้านไปสู่ระดับอำเภอ จังหวัด ประเทศ ทำให้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดศักยภาพในการบริหาร

จัดการและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมภายในหมู่บ้านและของประเทศ แต่ถ้าประชาชนมีความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โดยนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ทำให้ไม่ก่อประโยชน์เท่าที่ควรและอาจทำให้ขาดโอกาสที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การบริหารกองทุนนั้นอาจไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุน รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตพัฒนาบ้านเกิดของตนเองให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนในอนาคต ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาประเทศได้อีกทางหนึ่ง

เมื่อบัณฑิตได้เข้าไปประจำในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์แล้ว บัณฑิตสามารถช่วยในเรื่องการส่งเสริมในด้านการบริหารจัดการให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกมีความเข้าใจในเรื่องกองทุนเพิ่มขึ้น การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ เพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อน จุดแข็งที่ควรปรับปรุงในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์และเพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบัณฑิตในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จึงได้มีการเรียนเพื่อยกระดับในด้านการศึกษาคือเพื่อใช้ศึกษาคือระดับปริญญาโท หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ โดยใช้ชื่อโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีศักยภาพและยั่งยืนในอนาคต เพื่อให้ได้ทราบถึงผลสำเร็จว่าสำเร็จตามที่ตั้งไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ และบัณฑิตที่เข้ามาปฏิบัติงานในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านได้มากน้อยเพียงใด โดยให้บัณฑิตในหมู่บ้านนำเสนอผลของการปฏิบัติตามเขียนเรียบเรียงเป็นรายงานการประเมินในรูปแบบของ "สารนิพนธ์" (Substantive Report)

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่กำหนดไว้ 5 ข้อดังนี้ มากน้อยเพียงใด

2.1.1 หมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดค่าใช้จ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

2.1.2 หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

2.1.3 หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ มีการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน

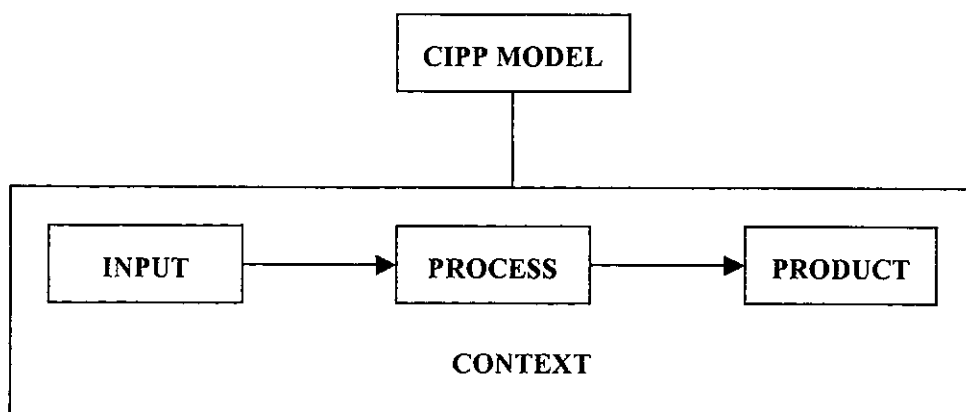
2.1.5 มีการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

2.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ได้ใช้กรอบแนวคิดเชิงระบบในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของชุมชนโดยอาศัยการตรวจวัดผลที่เกิดจากการใช้ปัจจัยหนึ่งเข้าสู่ระบบที่เรียกว่า “ซิฟฟ์โมเดล” (CIPP MODEL) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) ที่มีองค์ประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 1 ซิฟฟ์โมเดล”(CIPP MODEL) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's)

C : (Context Evaluation) คือ บริบทของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่จะได้จากการประเมินเกี่ยวกับความต้องการของหมู่บ้าน ปัญหา โอกาส อันนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมาย

I : (Input Evaluation) คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ ซึ่งผลที่จะได้จากการประเมินจะเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของแนวทางหรือยุทธวิธีต่างๆ (Alternative Strategies) ที่จะใช้เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

P : (Process Evaluation) คือ กระบวนการของหน่วยระบบ จะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคตลอดจนจุดเด่น จุดด้อย ของแนวทางที่เลือกใช้แล้วนำผลที่ได้ไปทดลองปฏิบัติจริงเพื่อที่จะได้แก้ไขวิธีการให้เหมาะสมในขณะที่กองทุนหมู่บ้านยังคงดำเนินการอยู่

P : (Product Evaluation) คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อจะบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างน้อยเพียงใด อีกทั้งจะบ่งชี้ว่ากระบวนการที่ใช้ควรจะคงไว้ ปรับปรุง หรือว่าเลิกเปลี่ยนแปลงใหม่

4. วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์

ขั้นที่ 3 ใช้ซีพีโมเดล (CIPP MODEL) ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์ และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์ โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่างๆ (บร.1-12) และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ขั้นที่ 5 ประมวลผลวิเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับในขั้นต้นก็คาดว่าจะการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์นี้จะเป็นประโยชน์ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อน ดังนี้

1. ได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานตามกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
2. ได้ทราบว่ายังมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรคและเป็นโอกาสในการสนับสนุนพัฒนาหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการและการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
4. อาจเกิดกลุ่มองค์กรขึ้นใหม่ๆ ขึ้นในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
5. ผู้ศึกษา ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้
6. คาดว่ากองทุนหมู่บ้านจะเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์และเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจส่วนรากหญ้าที่สมบูรณ์และยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นหลักวิชาที่ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้านเทคนิควิธีการประเมินในครั้งนี้มี ความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้มีเนื้อหาสาระและประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
 - 2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ พ.ศ. 2544
3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์
 - 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์
4. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพป์โมเดล
5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ก)

จากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ระบุว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กันเอง

1.2 หลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ก)

ตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ (2544) ระบุหลักการไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน โดยให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุน แล้วจะต้องมีการติดตามและประเมินผลเพื่อชี้วัดประสิทธิผลของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

นอกเหนือจากหลักการสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนี้ยังมีหลักการตามที่หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 4 มกราคม 2545 กล่าวว่าหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองมีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนมีการเชื่อมโยงและกระจายอำนาจในท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

1.3 วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ข)

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 6) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนให้มีกองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พร้อมทั้งบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในด้านความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศในอนาคต

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวดดังนี้

2.1.1 หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1.1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน
- 1.2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองประธานคนที่ 1
- 1.3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็น รองประธานคนที่ 2
- 1.4) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น รองประธานคนที่ 3
- 1.5) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ
- 1.6) เลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการและเลขานุการ

2) คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปีและจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย รวมทั้งคณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถและได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

3) ในการประชุมของคณะกรรมการต้องมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

4) คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดกรอบระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปได้ว่า

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานนี้มีอำนาจหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานบูรณาการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงาน จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการ จัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเตรียมความพร้อมให้การสนับสนุนเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานต่อคณะกรรมการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวดดังนี้

2.2.1 หมวด 1 ข้อความทั่วไป จะเป็นข้อความที่ชี้แจงความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

1) กองทุน	10) สำนักงาน
2) หมู่บ้าน	11) ธนาคาร
3) ชุมชนเมือง	12) คริวเรือน
4) คณะกรรมการ	13) ผู้แทนคริวเรือน
5) คณะกรรมการสนับสนุน	14) หุ่น
6) คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด	15) เงินฝากสัจจะ
7) คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ	16) เงินรับฝาก
8) คณะกรรมการกองทุน	17) สมาชิก
9) กรรมการกองทุน	18) ที่ประชุมสมาชิก

2.2.2 หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระบุว่า

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีปรัชญาหรือหลักการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานประกอบกับการมีเงินและทรัพย์สินของกองทุนในด้านต่างๆ และคณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนกันเองหลังจากที่คณะกรรมการพิจารณาตามหลักการที่กำหนดไว้แล้วอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการจะเข้ามาแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้ นอกจากคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

2.2.3 หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1) คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีโครงสร้างดังนี้

- 1.1) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน
- 1.2) เลขาธิการสภาพัฒนาฯ เป็น รองประธาน คนที่ 1
- 1.3) เลขาธิการ กพ. เป็น รองประธาน คนที่ 2
- 1.4) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
- 1.5) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- 1.6) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 1.7) ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- 1.8) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- 1.9) ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- 1.10) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.11) ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- 1.12) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 1.13) อธิบดีกรมการปกครอง
- 1.14) อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
- 1.15) อธิบดีกรมบัญชีกลาง
- 1.16) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
- 1.17) ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน
- 1.18) ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 1.19) ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวประชาชน จำนวน 5 คน
- 1.20) ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวอื่น ๆ จำนวน 5 คน
- 1.21) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเลขานุการ
- 1.22) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) คณะอนุกรรมการสนับสนุนฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 2.1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน
- 2.2) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

- 2.3) บูรณาการแผนงาน โครงการกิจกรรมและงบประมาณ
- 2.4) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามแผนงาน โครงการของรัฐ
- 2.5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการ

2.2.4 หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด สรุปได้ดังนี้

- 1) มีโครงสร้างดังต่อไปนี้
 - 1.1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ประธาน
 - 1.2) ปลัดจังหวัด เป็น รองประธาน
 - 1.3) ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด เป็น อนุกรรมการ
 - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - กระทรวงพาณิชย์
 - กระทรวงอุตสาหกรรม
 - กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
 - กระทรวงศึกษาธิการ
 - กระทรวงสาธารณสุข
 - เรงรัดพัฒนาชนบท
 - ประชาสัมพันธ์จังหวัด
 - หัวหน้าสำนักงานจังหวัด
 - 1.4) ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชน จำนวน 5 คน
 - 1.5) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ จำนวน 5 คน
 - 1.6) พัฒนาการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
- 2) มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 2.1) ชี้แนะเขียนกองทุน
 - 2.2) ให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
 - 2.3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน
 - 2.4) ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน
 - 2.5) ประสานงานร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ/การจัดการ
 - 2.6) จัดระบบข้อมูล
 - 2.7) รายงานผลการดำเนินงาน
 - 2.8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการ

2.9) แต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ ระดับอำเภอ

2.2.5 หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 9- 15 คน มีชายและหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกโดยสมาชิกในหมู่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

2) คณะกรรมการกองทุนมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา 2 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุก ไม่ถูกให้ออกปลดออก หรือ ไล่ออกจากราชการ

3) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน

2.2.6 หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน ประกอบไปด้วย

- 1) เงินและทรัพย์สิน
- 2) สมาชิกกองทุน
- 3) คณะกรรมการกองทุน

2.2.7 หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินของกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่มีผู้กู้รายใดขอกู้เกินจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

3) เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ โดยแจ้งให้ผู้กู้ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารแล้วธนาคารก็จะโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

4) คณะกรรมการเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก หรือเงินกู้ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบในที่ประชุม

6) กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยตามความเหมาะสม ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยนำเงินไปส่งคืนที่ธนาคารตาม หลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้

7) กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ย ปรับตามจำนวนที่ระเบียบกำหนด เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการและที่ประชุมด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

8) เมื่อผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรรมการกองทุนสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน

2.2.8 หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ สรุปสาระได้ดังนี้

1) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2) คณะกรรมการกองทุนต้องมีการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้เป็นผู้ ตรวจสอบกองทุน

3) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงิน และแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ บัญชีกองทุน

4) จัดสรรกำไรสุทธิ

2.8.9 หมวด 9 บทเฉพาะกาล ว่าด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

1) ในเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน เพื่อจัดประชุมเวทีชาวบ้านในการชี้แจงทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

2) คณะกรรมการกองทุนเมื่อดำรงตำแหน่งครบ 1 ปี จะต้องมีการจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด

3) ให้คณะกรรมการกองทุนดำเนินการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งและเปิดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้าน ภายใน 90 วัน

2.9 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ พ.ศ. 2544 (ภาคผนวก ค)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ พ.ศ. 2544 จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดคือ วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ละรายหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท และการกำหนดระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

2. ประเด็นอื่น ๆ ตามคณะกรรมการกองทุนบ้านพรหมประดิษฐ์ กำหนดดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
- 2) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
- 3) คุณสมบัติของสมาชิก
- 4) สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิก
- 5) แหล่งที่มาของกองทุน
- 6) การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้เงินกู้
- 7) อัตราดอกเบี้ย
- 8) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- 9) การจัดทำระบบบัญชี
- 10) การจัดทำระบบตรวจสอบ

3. แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน มีดังนี้

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านพรหมประดิษฐ์

(กทบ.1,ภาคผนวก ง)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนบ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบบันทึกการสังเกตการณ์จัดเวทีประชาคมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นผู้บันทึกผลในแบบฟอร์มนี้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ชื่อหมู่บ้าน
- 2) ระบุว่ากระบวนการในการเลือกตั้งถูกต้องตามข้อ 41 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) หรือไม่

- 3) ระบุว่าคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับการคัดเลือกมีคุณสมบัติตามข้อ 17 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) มากน้อยเพียงใด
- 4) ชื่อผู้ติดตาม/สังเกตการณ์
- 5) ลงวันที่ในการสังเกตการณ์

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

(กทบ.2,ภาคผนวก จ)

เมื่อกองทุนบ้านพรหมประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 ได้ดำเนินงานจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับได้จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ได้ซึ่งมีข้อมูลที่เป็นรายละเอียดที่สำคัญของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ มี 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากร
2. จำนวนครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วน
5. จำนวนคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน
6. มีรายชื่อคณะกรรมการกองทุน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
2. มีระเบียบข้อบังคับ ตามที่กำหนด
3. มีวิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม ที่มีในหมู่บ้าน
2. จำนวนสมาชิก
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุน
4. มีการเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 มีแนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กิจกรรมที่จะให้สมาชิกกู้ยืม
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
10. ประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน
11. ลงชื่อผู้รับรองผลการประเมิน โดย
 - ประธานกองทุน ฯ
 - รองประธาน ฯ
 - เลขานุการ
 - กรรมการ 2 ท่าน

4. หลักประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

การประเมินโครงการเพื่อการตัดสินใจเป็นรูปแบบการประเมินของกลุ่มนักประเมินที่มีความเชื่อในการประเมินที่เป็นระบบที่มีขั้นตอนการประเมินที่ครบวงจร ซึ่งให้เกิดสารสนเทศในการตัดสินใจที่เหมาะสมตามแนวคิดของนักประเมินซึ่งได้แก่ ครอนบาค (Cronbach,1963) อัลคิน (Alkin,1969) โปรวัส(Provus,1971) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam,1971) โดยมีแนวคิดดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,2540)

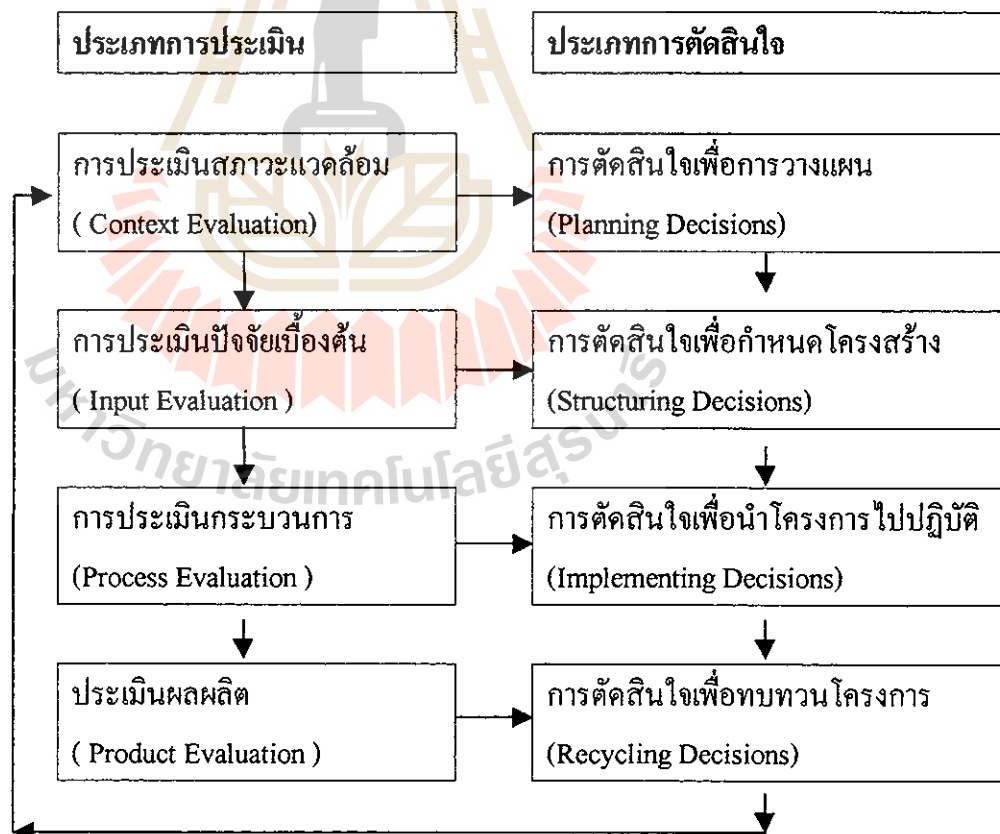
ตารางที่ 1 แนวความคิดนักประเมินเพื่อการตัดสินใจ

นักทฤษฎี	แนวความคิด
ครอนบาค (Cronbach)	การประเมินเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมทางการศึกษาและการประเมินนั้นไม่ควรจะทำโดยการใช่แต่เพียงแบบทดสอบอย่างเดียว แต่ควรใช้แนวทางการประเมินอีกซึ่งได้แก่ การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดทัศนคติ การติดตามผล
อัลคิน (Alkin)	การประเมินเป็นกระบวนการของการคัดเลือกเก็บข้อมูลและการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการเลือกแนวทางในการทำกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ
โปรวัส (Provus)	การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการค้นหาช่องว่างระหว่างภาวะที่เป็นจริงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อใช้ภาวะดังกล่าวเป็นตัวชี้หรือระบุข้อบกพร่องของโครงการแนวคิดนี้ถือว่าการประเมินจะต้องดำเนินไปควบคู่กับโครงการ
สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)	การประเมินเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ โดยการแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ การประเมินสภาวะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต

ตามแนวความคิดของครอนบาค(Cronbach) , อัลคิน(Alkin),โปรวัส นั้นเป็นแนวความคิดที่ไม่ได้แยกประเด็นในการประเมินออกอย่างชัดเจน จะเห็นได้จากแนวความคิดของครอนบาค (Cronbach) ที่เน้นศึกษากระบวนการ ซึ่งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอย่างเดียวยังมีสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และผลที่เกิดขึ้นที่ต้องศึกษาควบคู่ไปด้วยและแนวความคิดของอัลคิน(Alkin) นั้นก็เน้นที่กระบวนการคัดเลือกการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เท่านั้น ซึ่งอาจมีข้อมูลบางส่วนไม่ได้รับความสนใจ จึงอาจยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมและ

ยิ่งแนวความคิดของ โปรวัส(Provus) นั้นต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อหาข้อบกพร่องระหว่างภาวะความเป็นจริงกับมาตรฐานแล้ว โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินี้เป็นโครงการใหม่ที่เกิดขึ้นไม่เคยมีมาก่อน จึงเป็นการยากในการกำหนดมาตรฐานร่วมกันได้ แนวความคิดนี้จึงใช้ไม่ได้

ในการเลือกรูปแบบการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ได้เลือกรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam)หรือชีพโมเดลเพราะแบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่จะประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่างๆ จากการได้รับข่าวสารแบบสะสมที่ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมากทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,2540) สามารถดูได้จากการประเมินหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ภาคผนวก จ) ที่ใช้ชีพโมเดลในการประเมินเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ดังแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของการตัดสินใจและประเภทของการประเมินตามชีพโมเดลของสตัฟเฟิลบีม

การประเมินตามชีพโมเดลของสตัฟเฟิลบีม

(เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี,2542)

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากรายงานพิเศษโดย (กองบรรณาธิการหนังสืองานวันนี้(2544),หน้า 15 สรุปสาระสำคัญของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยจะคัดเลือกบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่น จำนวน 74,881 คน เข้ารับการอบรมหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการ โครงการ” และส่งเข้าปฏิบัติงานทุกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ

2. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ” ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ (สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน) และทบวงมหาวิทยาลัย ภายหลังจากจัดประชุมนิเทศและฝึกอบรมบัณฑิตที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว จะจัดส่งเข้าช่วยในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ 5 วันต่อสัปดาห์ มีอาจารย์มาสอนเสริมเดือนละ 2 วัน และมีอาจารย์มานิเทศติดตามงานเดือนละ 4 ครั้ง รวม 4 วัน

3. การคัดเลือกบัณฑิต จำนวน 74,881 คน จะให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกจากบัณฑิตที่ค้อยโอกาสและยากจนในท้องถิ่น ให้ได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน แต่จะต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้จ่ายการศึกษาให้บัณฑิตในแต่ละเดือน

4. บัณฑิตผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการทำงานทุกราย 15 วัน รายเดือนและรายไตรมาส โดยมีคณาจารย์ผู้สอนและคณาจารย์นิเทศคอยช่วยเหลือบัณฑิตในพื้นที่ปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งมีการประชุมสัมมนาทุก 3 เดือน ทั้งนี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล โครงการนี้ ทั้งในระดับส่วนกลาง โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน

จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับโครงการที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาควบคู่กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่ให้เงินกองทุน (หมู่บ้าน)ละ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการที่มีนโยบายให้คนในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน โดยการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษาและ

วางแผนให้มาทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งข้อดีคือการช่วยให้บัณฑิต กลับถิ่นฐานบ้านเกิดและได้ทำงานช่วยพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้ รักบ้านเกิด ของตนเอง ในการที่จะทำให้องค์กรหมู่บ้านยั่งยืนได้นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบัณฑิตเพียงอย่างเดียวหรือ ขึ้นอยู่กับ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเท่านั้นแต่ต้องมีองค์ ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล หรือสภาวะเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม โครงการนี้เป็นโครงการที่มีประโยชน์ทั้งกับรัฐบาลและกับประชาชนทั่วประเทศ คือทำให้รัฐบาล ทราบความเป็นจริงที่ไม่เคยทราบมาก่อน จึงทำให้รัฐบาลมีแนวทางในการพัฒนาประเทศ อย่างถูกต้องและตรงจุดมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการการเรียนรู้ของบัณฑิตที่ต้องเข้าถึง ท้องถิ่น บัณฑิตเองก็จะ ได้ยกระดับการศึกษาของตน แต่ระยะเวลาของโครงการสั้นมากและอาจจะ ทำให้การประเมิน โครงการของบัณฑิตนั้นยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร อีกทั้งเป็น โครงการที่ใหม่ ดังนั้น หากต้องการที่จะเห็นผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รัฐบาลสมควรที่จะให้โครงการนี้ดำเนินอย่างต่อเนื่องไปอีกระยะหนึ่งเพื่อให้ ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มาก ขึ้นและบทบาทบัณฑิตในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชนจะนำไปสู่การพัฒนาและก่อให้เกิด ประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นฐานรากของประเทศในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ เป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง (Authentic Evaluation) ตามวัตถุประสงค์ และในวิธีการดำเนินการประเมินโครงการได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) จึงได้นำ ซิปป์โมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process - Product) ของ Stufflebeam เพื่อประเมินในความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ โดยใช้วิธีการประเมินโครงการดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่นซึ่งอยู่รอบๆหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาชาวบ้าน พื้นฐานการศึกษาของคนในหมู่บ้าน โครงการพัฒนาที่เข้ามาในหมู่บ้าน ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการคือ หน่วยระบบ A และของหน่วยระบบกิจการของผู้ก็คือ หน่วยระบบ B เช่น นโยบายของรัฐบาล ระเบียบแนวทางปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การเตรียมความพร้อม เงินกองทุน 1 ล้านบาท การสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการ บัณฑิตกองทุน ทุนสะสมของหมู่บ้าน เงินที่ผู้ชำระคืน เป็นต้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบคือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนคือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้คือ หน่วยระบบ B เช่น การจัดระเบียบกองทุนของหมู่บ้าน การจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน ระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน ได้แก่ การรับสมัครสมาชิก การหมดสภาพการเป็นสมาชิก เป็นต้น กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ขั้นตอนการขอกู้ การคัดเลือกผู้กู้ การโอนเงินให้ผู้กู้ การรับชำระหนี้ เป็นต้น การตรวจสอบการให้เงินกู้ การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน การวิเคราะห์และประเมินผลงานของกองทุน

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้คือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายคือ หน่วยระบบ B เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้ เงินให้กู้ ชื่อเสียงของหมู่บ้าน จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามที่กำหนด กองทุนสะสม การใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ การเรียนรู้การพึ่งพาตนเอง ความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 2 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์

ตัวแปรที่ศึกษา	การประเมิน	ตัวชี้วัด	เครื่องมือ	การเก็บข้อมูล	วิเคราะห์ข้อมูล
บริบท (Context)	ประเมินบริบท (Context Evaluation)	ตัวชี้วัดบริบท (Context Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
ปัจจัยนำเข้า (Input)	ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
กระบวนการ (Process)	ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ
ผลผลิตที่ได้ (Product)	การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation)	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Product Indication)	- แบบสังเกต - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ - เอกสาร	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ	- เชิงปริมาณ - เชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการประเมินโครงการหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์ได้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา(2545ค) ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะ เพื่อความสะดวกจึงแบ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แท้จริงเป็นจำนวนเท่าใด เช่น ประชากรที่มีความสามารถในวิชาชีพ

2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แท้จริงเป็นจำนวนเท่าใด เช่น ประชากรที่มีเชื้อชาติต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545ฯ) กล่าวว่าการสุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร ผู้วิจัยจะทำการวิจัย โดยการสุ่มจากจำนวนประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือ กลุ่มสมาชิกและทุนหมู่บ้านและกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกบางคน

2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จากการศึกษาผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ประมาณร้อยละ50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (260 ครัวเรือน) ตามคู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1 – 12 กำหนดไว้ โดยใช้การสัมภาษณ์ประชากร จำนวน 100 คนของหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. กรรมการหมู่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	จำนวนครัวเรือน(ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	123	93
กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	137	7
รวม	260	100

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้ในการหาคำตอบของปัญหาต้องเป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผลมีความน่าเชื่อถือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาวิจัยมีหลายประเภท อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและ โครงสร้างของสิ่งที่คุณวิจัยกำลังศึกษา ในทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545ฯ)

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา(2545ฯ)

โครงการกองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบคือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1. ตัวชี้วัดและตัวแปรของหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicators) เช่น สภาพแวดล้อมตัวชี้วัดบริบทของหน่วยกองทุนหมู่บ้าน แบ่งได้ 2 ระดับคือ

ก. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ตัวแปรได้แก่

1. ฐานะทางเศรษฐกิจ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. คุณค่าของประเทศไทย
4. สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน
5. สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ
6. สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ข. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทในท้องถิ่น ตัวแปรได้แก่

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. เศรษฐกิจและสังคมทั้งหมู่บ้าน
3. วัฒนธรรมประเพณี
4. ทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน
5. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. พื้นฐานการศึกษาของคนในหมู่บ้าน

1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) ตัวแปรได้แก่

1. นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
2. เงินกองทุน 1 ล้านบาท
3. คณะกรรมการกองทุน
4. จำนวนสมาชิกกองทุน
5. เงินออมและเงินสมาชิกจากกองทุน
6. การประชาสัมพันธ์

7. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
8. การเตรียมความพร้อม/สร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุน
9. ผู้สมัครขอกู้

1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators) ตัวแปรได้แก่

1. การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน
2. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
3. การรับชำระหนี้
4. การทำบัญชี
5. การช่วยหาตลาด

1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

1.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ตัวแปรได้แก่

1. จำนวนผู้กู้
2. ยอดเงินให้กู้
3. จำนวนสมาชิกกองทุน

1.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ตัวแปรได้แก่

1. จำนวนผู้กู้ได้เงินกู้
2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. การขยายกิจการของผู้กู้
4. การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

1.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ตัวแปรได้แก่

1. ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน
2. เกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง
4. ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

2. ตัวชี้วัดและตัวแปรของหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indication) มี 3 ระดับคือ

ก. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ตัวแปรได้แก่

1. ฐานะทางเศรษฐกิจ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดย่อม (SMEs)
3. คุณค่าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ
6. สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

ข. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ตัวแปรได้แก่

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. เศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
3. วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน
4. ทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน ผู้นำการรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ค. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ตัวแปรได้แก่

1. ความรู้และความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
2. ทักษะสินของผู้ดูแล
3. หนี้สินของครอบครัว
4. อาชีพหลักของครอบครัว
5. ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
6. รายได้ของครอบครัว

2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) ตัวแปรได้แก่

1. จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
2. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ตามโครงการ
3. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
4. สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
6. จำนวนและคุณภาพของแรงงาน

2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators) ตัวแปรได้แก่

1. การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี
2. การตลาดที่ดี
3. การหาวัตถุดิบที่ดี
4. การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
5. การใช้จ่ายเงินคู่
6. การหาความรู้เพิ่มเติม

2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ตัวแปรได้แก่

1. รายได้เป็นเงินของผู้กู้
2. ผู้กู้ได้ที่ผลเป็นสิ่งของหรืออสังหาริมทรัพย์

2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ตัวแปรได้แก่

1. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
2. ผู้กู้อาจดำเนินกิจการด้วยเทคนิคผิดวิธี

2.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ตัวแปรได้แก่

1. ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
2. ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน
4. คุณภาพของชีวิตประชาชนดีขึ้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ในการเก็บข้อมูลคือ

1. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และคำถามที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างเป็นคำถามได้แก่

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
- บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน

- บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัววัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนคติของประชาชน
- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2. การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือวิจัยที่ต้องใช้ตัวบุคคลซึ่งในที่นี้คือ ตัวของผู้วิจัยเองมาทำหน้าที่ในการวัด โดยการใช้หู และตา เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้เพื่อป้องกันการลืมสิ่งที่ได้จากการสังเกต และเพื่อไม่ให้เกิดการสังเกตออกนอกประเด็นมี 2 ลักษณะคือ

ก. การสังเกตโดยตรง(Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนโดยผู้วิจัยเอง เช่น การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน บางครั้งผู้วิจัยต้องให้การสังเกตโดยตรงจากพฤติกรรมของคณะกรรมการแต่ละคน ได้แก่

- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน
- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- บร.12 การวิเคราะห์จัดแผนแม่บทชุมชน

ข. การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ผู้วิจัยในภายหลัง เช่น การรับฟังการบอกเล่าของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้มากที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามมีทั้งการให้เขียนตอบ การกรอกข้อความสั้นๆหรือตอบยาวๆ รูปแบบของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำการวิจัยคือ

ก. แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close Form Questionnaire) เป็นคำถามที่มีแนวคำตอบไว้แล้วให้ผู้ถูกวิจัยเป็นผู้เลือกตอบ ได้แก่

- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

ข. แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่มีการกำหนดคำตอบแต่จะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ถามได้อย่างอิสระ ได้แก่

- บร.3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยวิธีการดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงด้วยตนเอง

1. การสัมภาษณ์ โดยการให้แบบรายงานต่างๆ (บร.) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ง่าย เพราะผู้วิจัยสามารถถามคำถามจากแบบรายงานต่างๆ ได้ เช่น การเก็บบริบทของหมู่บ้าน (บร.1) โดยการสัมภาษณ์จากผู้ใหญ่บ้าน คนที่มีความอาวุโสและอาจเป็นผู้มีส่วนร่วมในการก่อตั้งหมู่บ้าน เป็นต้น โดยให้การสัมภาษณ์แบบสอบถามจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด (260 ครัวเรือน)

2. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับฟัง และจดบันทึกซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้ เช่น การประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยอาจช่วยในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนได้

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเก็บข้อมูลที่ให้บุคคลอื่นเป็นผู้เก็บข้อมูลให้และนำมาจดบันทึกเพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน

4. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีวัตถุประสงค์เดียวกันมาร่วมแสดงความคิดเห็น หรือปรึกษาหารือแนวทางในการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและปฏิกิริยาของสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นข้อมูลที่ได้โดยการค้นคว้าและหาข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นข้อมูลที่มีหลักฐานข้อเท็จจริง สามารถใช้อ้างอิงได้ เช่น

- กชช.2ค.
- ข้อมูล จปฐ.
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์
- แบบแผนแม่บทชุมชนแห่งชาติเกี่ยวกับการบริหารส่วนตำบล
- คู่มือสำหรับประชาชน ในการจัดตั้งและดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปฏิทินการปฏิบัติการของนักศึกษา ในคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร การจัดการและประเมิน โครงการ ดังนี้

1. ทำการเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารจากอำเภอ เช่น จปฐ. กชช.2ค. ตามแบบ บร.1
2. ทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนบ้านพหุประคิษฐ์ และประชาชนในหมู่บ้านในเรื่องความเข้าใจและทัศนคติที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามแบบ บร. 3
3. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 1
4. ทำการสังเกตการจัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ ด้วยกระบวนการ AIC (ภาคผนวก จ) ตามแบบ บร.12
5. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนบ้านพหุประคิษฐ์ และการจัดทำระเบียบกองทุน ตามแบบ บร. 9 โดยการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
6. ทำการสัมภาษณ์และสังเกตผู้กู้เงินกองทุนบ้านพหุประคิษฐ์ ในเรื่องการดำเนินการตามโครงการเงินกู้เป็นระยะ ๆ ตามแบบ บร. 4 และ บร. 11
7. ทำการสังเกตการณ์จัดเวทีวิเคราะห์แผนแม่บทตำบลจันทิก ด้วยกระบวนการ AIC ตามแบบ บร.12
8. ทำการสังเกตและจัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม โคเนื้อและการทำไร่ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ตามแบบ บร. 6

9. การสังเกตการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนบ้านพรหมประดิษฐ์ ตามแบบ บร. 9
10. ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อการติดตามประเมินโครงการ โดยการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน ตามแบบ บร. 9
11. ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติต่อกองทุนบ้านพรหมประดิษฐ์ ตามแบบ บร. 9
12. ทำการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ โดยการสอบถาม และการสัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 ในครั้งที่ 2

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

(กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545จ) ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) กองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภทคือ

1.การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้สถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูลคือ

1) ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกันที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย

มีสูตรการคิดคำนวณดังนี้
$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} * 100$$

ครัวเรือนประชากรในหมู่บ้านสามารถแจกแจงความถี่ของข้อมูลและสามารถนำมาคำนวณหาค่าร้อยละดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสามารถแจกแจงความถี่ของข้อมูลและสามารถนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ

ประเภท	ครัวเรือนประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ)
กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	123	47.31
กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	137	52.69
รวม	260	100

2) การใช้การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithenatic Mean : \bar{X}) ของรายได้เฉลี่ยของชาวบ้าน โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ รายได้เฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของรายได้ทั้งหมด

N คือ จำนวนประชากรในหมู่บ้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกตตามแบบ บร.1-12 โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้หลักการของการบรรยายเพื่อหาหัวข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการ คำตอบได้อย่างชัดเจน

(ซึ่งอธิบายในบทที่ 4 ต่อไป)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ดำเนินการตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์ โมเดล (CIPP Model) โดยมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการคือ
 - 4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์บรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 4.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
 - 4.3 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
 - 4.4 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

โดยที่ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้-เลย ได้นำเสนอข้อมูลในสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ได้แสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อนอันเกิดมาจากมีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่ายเป็นผลมาจากการตกงาน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศตก รัฐบาลจึงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอจากรายจ่ายนำไปสู่การพอมิพอกิน รัฐบาลจึงจัดนโยบายเร่งด่วน 9 ข้อ ดังนี้

1. การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร
2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน
3. การจัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อการกระจายโอกาส การเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย
4. การจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการรายใหม่อย่างเป็นระบบ
5. จัดตั้งบริษัทกลางในการบริหารสินทรัพย์ เพื่อดำเนินการให้หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ออกจากระบบของธนาคารพาณิชย์โดยเร็ว
6. พัฒนารัฐวิสาหกิจ ให้เป็นองค์กรหลักในการกอบกู้เศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ
7. สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค
8. เร่งจัดตั้งสถาบันบำบัดผู้ติดยาเสพติด ควบคู่ไปกับการปราบปรามและป้องกัน
9. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

1.1.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ซึ่งในการจะพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นี้ก็ต้องคำนึงถึงจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา SMEs ร่วมกันก่อนนั้นก็คือการคำนึงถึงมิติสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันอังคารที่ 20 สิงหาคม 2545, หน้า 18) ที่กล่าวถึงงานประชุมวิชาการหนึ่งศวรรษสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) เมื่อเร็ว ๆ นี้ นายสมบัติ เหลสกุล สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ระบุว่า การศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมต่อสุขภาพของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนใกล้เคียง ส่วนใหญ่เน้นไปที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏผลกระทบอย่างรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดเจนและก่อให้เกิดการสูญเสียอย่างมากต่อสังคมโดยรวม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือไม่มีความเสี่ยงต่อการทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพเลย ทั้งนี้จากการศึกษาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ด้วย เช่น โรงสีข้าว อู่เคาะพ่นสีรถยนต์ นอกจากนี้ยังพบประเด็นปัญหาโรคติดต่อจากแรงงานต่างชาติ การพัฒนา SMEs ของประเทศไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสุขภาพกาย แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพใจทั้งในส่วนของแรงงานในโรงงานและชุมชนใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้การประกอบการได้มีปัญหาสังแวดล้อมในหลายด้าน เช่น ปัญหาน้ำเสียซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศการประมง และทำลายแหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค

บางพื้นที่ต้องเผชิญปัญหาหลักถิ่นเหม็นจากโรงงาน รบกวนจิตใจของประชาชนผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง บางแห่งปล่อยสารพิษ ตลอดจนฝุ่นละอองออกมาปะปนในบรรยากาศ บางแห่งก่อสารและกากของอันตราย จากกระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมที่ต้องใช้สารเคมีที่มีอันตรายมาเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต

แผนนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา SMEs เกี่ยวข้องกับแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งแผนแม่บท SMEs ได้วางยุทธศาสตร์ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการ ขณะที่ยังได้เน้นเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน แต่สิ่งที่ขาดหายไปคือเรื่องสิ่งแวดล้อมและผู้บริโภค เพราะฉะนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาให้มากขึ้นคือเรื่องสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัญหาการกำหนดนโยบายกว้างมากและจำกัดแต่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม รัฐบาลยังไม่เข้าไปสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นที่ผ่านมามีการตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2535 เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่มีสิทธิ์ถาวร ทำให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีสิทธิ์ถาวรไม่สามารถเข้าไปใช้กองทุนดังกล่าวได้ ในแง่นี้นโยบายของรัฐจึงเป็นนโยบายที่เลือกปฏิบัติและเมื่อพิจารณานโยบายด้านแรงงานว่ายังไม่เป็นนโยบายคุ้มครองแรงงานต่างด้าวหรือแม้แต่แรงงานไทยก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์อะไรจากการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ส่วนนโยบายของธุรกิจและความปลอดภัยของผู้บริโภคยังขาดนโยบายที่ชัดเจนที่จะไปควบคุมกำกับดูแล จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้สินค้าหลายประเภทยังไม่มีมาตรฐาน รัฐบาลต้องหาแนวทางว่าจะทำอย่างไรให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ ขณะเดียวกันก็ต้องไม่สร้างต้นทุนเพิ่มในการจัดการหรือการผลิต นโยบายของรัฐยังไม่มีมาตรฐานหรือกลยุทธ์ใดในการพัฒนา SMEs โดยรวม แต่ได้ไปอิงไว้กับนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนโยบายสิ่งแวดล้อมก็ไปอยู่กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นโยบายแรงงานก็ไปอยู่ที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม นโยบายคุ้มครองผู้บริโภคก็ไปอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับกระทรวงอุตสาหกรรม ทำให้ออกมาในลักษณะต่างคนต่างทำต่างคนต่างเดิน เพราะฉะนั้นรัฐบาลต้องหาแนวทางให้เป้าหมายการพัฒนาอยู่ในทิศทางเดียวกัน

1.1.3 คุณค่าของประเทศ

สำหรับคุณค่าในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม 2545 ไทยเกินคุณค่าเป็นมูลค่า 822.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเกินคุณค่ากับสหรัฐอเมริกา อาเซียน และสหภาพยุโรป ไทยเป็นฝ่ายขาดคุณค่า 756.9 และ 417.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ กับญี่ปุ่น และจีน (ทันโลก ทันเศรษฐกิจ ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 : พฤษภาคม 2545 ; หน้า 10)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง นโยบายในการแก้ไขปัญหาเพื่อลดภาวะการขาดคุณค่าของประเทศ ไว้ดังนี้

1.เร่งรัดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยกระดับรายได้ของประชาชนและหยุดการทรุดตัวทางเศรษฐกิจ โดยคงภาวะการขาดคุณค่าคลั่งต่อไประยะหนึ่งในกรอบการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพและวินัยการคลังที่เหมาะสม

2.ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อส่งเสริมการกระตุ้นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นภายในประเทศ และเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรมการระดมทุนและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่

3.บริหารการคลังอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการรักษาวินัยคลังทางการคลังจัดทำแผนการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และกู้เงินเฉพาะ เพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เพื่อสร้างฐานะรายได้ให้แก่ประชาชนและเอกชนเป็นหลัก

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง ถูกทำลายอย่างต่อเนื่องขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความสมดุล ตัวอย่างสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเห็นได้ชัด อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ฝุ่นละออง เสียงดังของโรงงานและรถยนต์ในเมืองใหญ่ ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ป่าถูกทำลาย การทำประมงผิดวิธี ล้วนเป็นปัญหาที่ต้องทำการแก้ไขโดยเร่งด่วน รัฐบาลจึงมีนโยบายในการบริหารจัดการ ดังนี้

รัฐบาลมีนโยบายในการฟื้นฟูสภาพและคุณภาพการป้องกันเสื่อมโทรม หรือการสูญสิ้นไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการ

ดำรงชีวิตเกิดความสมดุลในการพัฒนาและรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

1. บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและมีมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการควบคุมและกำจัดการมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต
3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณาในการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีดำเนินโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อม

1.1.5 สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนและไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินในระบบได้ และต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบและเสียดอกเบี้ยในอัตราในอัตราที่สูง ทางรัฐบาลจึงมีนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหา ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างสินเชื่อและเงินทุนภาคเกษตรให้สอดคล้องกับวงจรการผลิต เร่งรัดแก้ไขหนี้สินของเกษตรกร การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย เป็นเวลา 3 ปี
2. ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน
3. โครงการธนาคารเพื่อการเข้าสู่แหล่งเงินทุนของผู้มีรายได้น้อย
4. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.6 สภาพท้องถิ่นในชนบททั่วประเทศ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท สาเหตุเกิดจากช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย สังคมเมืองกับสังคมชนบทมีมากขึ้น ไม่มีความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ, สังคม, การปกครอง, การศึกษา, สาธารณสุข และปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของราชการทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รัฐบาลจึงวางนโยบายเพื่อบริหารจัดการดังนี้

1. มุ่งพัฒนาการผลิตภาคเอกชนและสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

2. พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตรและความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศด้านการตลาด การเกษตร เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมสหกรณ์ ธุรกิจชุมชน สถาบันการเกษตร และองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง

4. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมการวิจัยจากภูมิปัญญาไทยผสมกับวิทยาการสมัยใหม่

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกสืบเนื่องจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารหรือสื่อต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าโอกาสที่รับรู้เอาค่านิยมจากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่าย ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เหตุนี้เองที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ เนื่องจาก ค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น สื่อราคาแพงๆ เสื้อราคาแพง ท้องเที่ยวต่างประเทศ ซื้อสินค้าหือสั่งจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมลึกลับมีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เมืองกับชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ เป็นต้น

ดังนั้นการรับเอาค่านิยมจากต่างประเทศ รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย

เมื่อประเมินผลโดยรวมของบริบทระดับประเทศ จะเห็นว่ารัฐบาลมีแนวทางในการแก้ปัญหาและมีนโยบายในการพัฒนาประเทศให้มีความศักยภาพ โดยมีปัจจัยที่เกื้อหนุนและส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้มีการขยายการเจริญเติบโตและพัฒนาให้กว้างขวาง รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนทั้งในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมและรัฐวิสาหกิจก็มีตลาดรองรับทั้งภายในและภายนอกประเทศในการรองรับผลผลิตที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน และประชาชนมีการรวมตัวเพื่อพัฒนาและส่งเสริมหมู่บ้านของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านพรหมประดิม

จากการสัมภาษณ์และสอบถาม นายอ่อน สิงห์เถื่อน นายสนอง มีอ่อน นายพยัพ สิงห์เถื่อน หมู่บ้านพรหมประดิม (พรหมประเสริฐ) หมู่ที่ 14 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในปี 2533 โดยการแยกตัวออกจากบ้านซำม่วง หมู่ที่ 4 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยในหมู่บ้านมีสำนักสงฆ์อยู่และหลวงพ่อดำวันดี พรหมประดิม ได้มาจำพรรษาอยู่ที่ถ้ำสำนักสงฆ์ และชาวบ้านได้ให้ความนับถือ จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “หมู่บ้านพรหมประดิม” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวบ้านกลุ่มแรกที่อพยพมาส่วนใหญ่เป็นชาวนาจากถิ่นเดิมเพื่อหลีกเลี่ยงภัยแล้ง ภัยจากน้ำท่วมและโดยเฉพาะเพื่อที่จะแสวงหาถิ่นที่อุดมสมบูรณ์กว่าเดิม โดยชาวบ้านกลุ่มแรกที่ย้ายมาในหมู่บ้านมาจาก อำเภอพยุหะคีรี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอขามเฒ่าลี้จนวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และบางส่วนก็มาจากจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดลพบุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเป็นคนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยคนกลุ่มแรกที่เข้ามาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านพรหมประดิมคือ

1. นายสนอง มีอ่อน
2. นายสมพงษ์ คำดิษฐ์
3. นายอ่อน สิงห์เถื่อน
4. นายถมัย คงสมพงษ์

(จากแบบรายงาน บร.1 บ้านพรหมประดิม หมู่ที่ 14 ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา)

ปี พ.ศ.

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านพรหมประดิม

2533-2534	มีหมู่บ้านใหม่เกิดขึ้นคือ หมู่บ้านพรหมประดิม มี 65 หลังคาเรือน และมีการเพาะปลูกข้าวและมันสำปะหลัง อ้อย เป็นอาชีพเกษตรกรรม ทางถนนยังคงเป็นถนนดินและทางเกวียน
2535-2539	มีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านพรหมประดิมและเริ่มมีการสร้างวัดพรหมประดิม มีชาวบ้านอพยพเข้ามาสู่หมู่บ้านและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทรัพยากรในหมู่บ้านถูกถ่ายเทอย่างสะดวก มีครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 115 ครัวเรือน และมีโรงงานอุตสาหกรรม คือ โรงงานไทยซิม เกิดขึ้นในหมู่บ้าน
2540-2542	มีถนนลาดยางเข้าสู่หมู่บ้านพรหมประดิมและการสร้างวัดพรหมประดิม สามารถสร้างเสร็จโดยสมบูรณ์ ซึ่งตั้งบนภูเขาทางทิศเหนือของ

หมู่บ้าน

และชาวบ้านเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปากช่อง มีครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 180 ครัวเรือน และมีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและมีอาชีพ เพิ่มขึ้น คือการเลี้ยง ไก่

2543-ปัจจุบัน

มีประปาหมู่บ้านโดยการสร้างขององค์การบริหารส่วนแต่ยังไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือนและมีครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 260 ครัวเรือน ส่วนที่กินยังคงเป็นที่ดินราชพัสดุ มีโรงงานขนาดใหญ่ในละแวกหมู่บ้าน จึงมีกิจการใหม่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน คือ ธุรกิจห้องเช่า

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์

ในปัจจุบันหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ตั้งอยู่ติดถนนปากช่อง – ท่าสมพุง หมู่ที่ 14 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา สำหรับสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์คือ ชาวบ้านมีอาชีพทางการเกษตรคือ ทำไร่ข้าวโพด, มันสำปะหลัง, อ้อย เพราะสภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบ เหมาะแก่การทำเกษตร มีเทือกเขาที่ใช้ในการปลูกป่าตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสพระชนมายุครบ 70 พรรษา จึงทำให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่าและมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ อาชีพของชาวบ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เพราะยังมีอาชีพเดิมแต่จะมีอาชีพใหม่เพิ่มขึ้น เช่น รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพรับจ้างทั่วไปและการเลี้ยงโคเนื้อ ไก่ ในด้านสาธารณสุขโลก การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านได้รับความสะดวกพอสมควร มีไฟฟ้าในหมู่บ้านแต่ที่ยังขาดคือประปาในหมู่บ้านบางส่วนต้องอาศัยน้ำบาดาลและยังมีโทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ได้มีอาณาเขตติดต่อกับ

ทิศเหนือ ติดกับหมู่บ้านไร่ หมู่ที่ 18 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ติดกับหมู่บ้านชัยมิต หมู่ที่ 20 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศใต้ ติดกับหมู่บ้านท่ามะนาว หมู่ที่ 10 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับกรมสรรพากรที่ 5 (คลังแสง) ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดกับบ้านหนองกะจะ ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

สถานะเศรษฐกิจของหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรคือ การปลูกข้าวโพด,มันสำปะหลัง,อ้อย ,การทำสวนผสม,เลี้ยง ไก่เนื้อ โคเนื้อ และการจ้างแรงงานเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม (ดังแสดงในตารางที่ 5) ซึ่งจะเห็นว่าข้าวโพดที่เป็นรายได้อันดับหนึ่งของหมู่บ้าน

บ้าน ร้อยละ 29.3 พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากคือ ข้าวโพดพันธุ์คาร์กิลล์ 919,949 ข้าวโพดปัจจุบันราคาต่ำมาก ส่วนอาชีพการเลี้ยงโคนม เป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ร้อยละ 7.7 อาชีพการจ้างแรงงานเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมภายในหมู่บ้านคือ โรงงานไทยจิมและโรงงานโกโก้เคียง และธุรกิจที่เกิดจากการมีโรงงานคือธุรกิจห้องเช่า ร้อยละ 28 เป็นอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่แต่ก็ทำรายได้เข้าหมู่บ้านเป็นอย่างดี อาชีพด้านการบริการ เช่น ช่างซ่อมรถยนต์ต่างๆ ช่างต่อเติมบ้าน มีเพียงไม่กี่ครัวเรือนเท่านั้น แต่มีบางส่วนของประชาชนมีอาชีพรับจ้างทำให้มีรายได้ค่อนข้างต่ำ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผลผลิตของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

ประเภท	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	ผลผลิตทั้งหมดบ้าน (บาท/ปี)
ทำสวน			
- มะม่วง มะขาม	20	7.7	2,000,000
- ฝรั่ง	5	1.9	30,000
- น้อยหน่า	2	0.7	50,000
ทำการเกษตร			
- ไร่ข้าวโพด	76	29.3	3,600,000
- มันสำปะหลัง	30	11.5	1,800,000
- อ้อย	7	2.7	1,500,000
- โคนม	20	7.7	4,800,000
อื่นๆ			
- รัฐวิสาหกิจ	10	3.9	1,100,000
- รับราชการ	2	0.8	900,000
- รับจ้าง	70	26.9	1,200,000
- ค้าขาย	15	5.8	1,200,000
- ธุรกิจห้องเช่า	3	1.1	500,000
รวม	260	100	16,880,000

ที่มา: บร.11 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 และ กชช.2ค ปี 2545

สำหรับรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ หมู่ที่ 14 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ค่อบปีในแต่ละครอบครัว อยู่ใน 20,001-30,000 ร้อยละ 53 ของครัวเรือนทั้งหมด 185 ครัวเรือน สรุปรวมทั้งหมดโดยประมาณ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

รายได้เฉลี่ย (บาท)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1,000 – 5,000	2	1.1
5,000 – 10,000	5	2.7
10,001 – 20,000	3	1.6
20,001 – 30,000	98	53
30,001 – 50,000	10	5.4
50,001 – 100,000	67	36.2
รวม	185	100

ที่มา : บร 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2545

(หมายเหตุ : ปัจจุบันจำนวนครัวเรือน 260 ครัวเรือนตามกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์, 2545)

ประชากรหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

ในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มี 260 ครัวเรือน ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 มีประชากรทั้งหมด 936 คน ชาย 451 คน หญิง 485 คน มีผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จำนวนประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานคือ 18 – 50 ปี ประมาณร้อยละ 42.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งถือได้ว่ามีขีดความสามารถในการทำงานสูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ จึงทำให้มีแนวโน้มว่าหมู่บ้านนี้ยังคงมีศักยภาพในการประกอบอาชีพและมีแนวโน้มว่าจะเป็นเช่นนี้ต่อไปอีก 10 ปีข้างหน้า เพราะมีประชากรในวัยเด็กคือช่วงอายุ 6-18 ปีมีประมาณร้อยละ 42.8 ที่จะเติบโตมาเป็นวัยผู้ใหญ่วัยทำงานประกอบกับมีประชากรในช่วงอายุ 50-60 ปี เพียงร้อยละ 15.2 ที่จะ เป็นวัยชรา จึงยังคงทำให้ประชากรในช่วงอายุ 18-60 ปี มีประมาณร้อยละ 48 ในช่วง 10 ปีข้างหน้า ดังจะแสดงให้เห็น ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศและอายุของประชากร

ช่วงอายุ (ปี)	เพศชาย (คน)	ร้อยละ	เพศหญิง (คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	15	3.3	9	1.8
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	33	7.3	27	5.5
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	98	21.7	42	8.6
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	65	14.4	25	5.1
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	28	6.2	51	10.5
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	145	32.1	256	52.8
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	50	11.0	52	10.8
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	18	4.00	23	4.8
รวม	451	100	485	100

ที่มา: สภารณสุขประจำหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ พ.ศ. 2544

1.2.3 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันคือ ภาษาพื้นบ้าน เช่น ภาษาโคราช และภาษากลาง หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีวัดเป็นสถานประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นศูนย์รวมของประชาชนในหมู่บ้านนี้อีกด้วย ส่วนทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรคือ การทำไร่แบบผสมผสาน โดยนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์กับแนวความคิดชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอื่นๆ เช่น นวดแผนโบราณเพื่อสุขภาพที่ดี ส่วนทางด้านวัฒนธรรมด้านการอุปโภคบริโภคอาหาร ชาวบ้านนิยมรับประทานข้าวสวยกับน้ำพริก ผัก และจะรับประทานกันพร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัว โดยการอยู่ร่วมกันในระบบเครือญาตินับถือกันเป็นที่นองและเคารพผู้ที่อาวุโสกว่า

สำหรับวัฒนธรรมด้านงานบุญประเพณีที่สำคัญภายในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์คือ งานสงฆ์้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ทอดผ้าป่า ประเพณีบุญสงกรานต์ ประเพณีบุญเดือนสิบ งานบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา งานทอดกฐิน และงานบุญประเพณีอื่นๆ ตามความเชื่อของชาวพุทธ กล่าวโดยรวมประชาชนได้ดำเนินชีวิตตามแบบวัฒนธรรมที่เคยเป็นมาในอดีตและบางส่วนก็มีการปรับปรุงบ้างเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยม ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 กิจกรรมงานบุญหรืองานประเพณีของหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ในรอบปี

เดือน	ประเพณี
มกราคม	ตักบาตรต้อนรับปีใหม่
กุมภาพันธ์	-
มีนาคม	-
เมษายน	ทำบุญสงกรานต์, ทำบุญกลางบ้าน
พฤษภาคม	-
มิถุนายน	-
กรกฎาคม	ทำบุญเข้าพรรษา
สิงหาคม	ทำบุญวันแม่ 12 สิงหาคม
กันยายน	บุญสารทไทย
ตุลาคม	ทำบุญออกพรรษา, วันปืยมหาราช
พฤศจิกายน	บุญกฐิน
ธันวาคม	บุญวันพ่อแห่งชาติ

ที่มา : บร 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2545

1.2.4 ทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

ในปัจจุบัน หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่งคือ บ่อระเบิด เป็นบ่อน้ำที่เกิดจากการระเบิดหินของนายทุน ที่นำดินไปขายจึงเกิดเป็นบ่อน้ำที่กว้างและมีน้ำขังตลอดปี ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้มากคือ เป็นปะปาหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์บางส่วนได้ใช้ประโยชน์และยังคงให้หมู่บ้านอื่นใกล้เคียง คือหมู่บ้านซำมิด ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแห่งนี้ด้วย บ่อระเบิดมีน้ำตลอดปีแต่อยู่บนเขาที่มีระยะห่างไกลจากหมู่บ้านพอสมควร และยังมีฝายกั้นน้ำหนึ่งแห่งในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตร ทำสวน และการปลูกพืชผัก แต่ยังเป็นแหล่งน้ำที่ไม่สามารถมีน้ำใช้ได้ตลอดปี จะได้ใช้ก็เพียงฤดูฝนเท่านั้น เมื่อเข้าฤดูแล้ง ฝายกั้นน้ำแห่งนี้จะไม่มีน้ำได้ใช้ประโยชน์อีก และในหมู่บ้านยังมีการใช้น้ำบาดาลอยู่เป็นบางส่วน และมีสระน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงปลา ปลูก มีคลองและห้วยที่ไหลลงสู่แม่น้ำลำตะคอง เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรได้ แต่ก็ไม่สามารถมีน้ำใช้ได้ตลอดปี ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนแหล่งน้ำจำแนกตามลักษณะการใช้น้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	ลักษณะการใช้น้ำได้	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อบาดาล	10	10	-
สระน้ำ	1	-	1
คลอง	1	1	-
ห้วย	2	-	2
หนอง	1	1	-
ฝายกั้นน้ำ	1	-	1

ที่มา : บร 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2545

ที่ดินทำกินของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ในความดูแลของทหาร ซึ่งเป็นที่ดินราชพัสดุ เพื่อให้ประชาชนได้เช่าที่ดินทำกินในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ประชาชนส่วนใหญ่จะมีที่ดินตั้งแต่ 21 ไร่ขึ้นไป เป็นจำนวนร้อยละ 80 ของจำนวนครัวเรือน และมีที่ดินจำนวน 1-5 ไร่ เป็นจำนวนร้อยละ 1.2 และไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเป็นจำนวนร้อยละ 2.7 ของจำนวนครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนน้อยของครัวเรือนที่อาศัยในหมู่บ้าน ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของประชากรที่มีพื้นที่ถือครองขนาดต่างๆ

จำนวนที่ดินถือครอง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	7	2.7
1 – 5 ไร่	3	1.2
6 – 10 ไร่	25	9.6
11 – 20 ไร่	12	4.6
21 – 50 ไร่	120	46.2
50 ไร่ขึ้นไป	93	35.7
รวม	260	100

ที่มา : บร.1 เดือน ธันวาคม พ.ศ.2544

1.2.5 ผู้นำ การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้นำการเมืองการปกครอง

จากการสังเกตการณ์ผู้นำของหมู่บ้านนั้นก็ได้มาจากการได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านทั้งนั้น หากได้มีการให้เป็นผู้หนึ่งในครั้งหนึ่งแล้วก็จะได้เป็นผู้ในด้านต่าง ๆ ตามมาด้วย ดังนั้นไม่ว่าจะมีการตั้งกลุ่มอะไรขึ้นมา การเลือกผู้นำเป็นตัวแทนในการบริหารกลุ่มก็จะเป็นคนๆ เดิมที่ได้มีการคัดเลือกให้เป็นผู้นำกันมาแล้วแทบทั้งนั้น

การรวมกลุ่ม

ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิวรัฐ มีการรวมกลุ่มกันในการตั้งกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมกลุ่มกัน ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ประเภทของการรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวนสมาชิก (คน)	วันที่จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1.	กลุ่มออมทรัพย์โครงการ กขคจ.	มีการออมเงินร่วมกันเป็นเงินทุนหมุนเวียน	135	16 ก.พ. 39	280,000
2.	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเกษตร	มีการฝากเงินออมทรัพย์ให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	97	1 ม.ค. 42	389,870
3.	ศูนย์สาธิตการตลาด	ซื้อสินค้าและวัสดุการเกษตรมาจำหน่ายในรูปการกู้ยืม	135	7 ส.ค. 43	50,000
4.	กองทุนพัฒนาสาธารณสุขหมู่บ้าน	ให้กู้ยืมชั่วคราว	ทุกครัวเรือน	5 ส.ค. 41	10,000
5.	กองทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน	ให้ กู้ยืมฉุกเฉินผู้ที่เดือดร้อน	ทุกครัวเรือน	3 ก.ค.39	12,000

ที่มา: บร.1 เดือน ธันวาคม 2544

1.2.6 พื้นฐานการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านพรหมประดิษฐ์ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 25.3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 19.2 ของประชากรทั้งหมด ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน จึงไปศึกษาในหมู่บ้านใกล้เคียง และมีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพในอนาคต ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กำลังศึกษา		
- ระดับประถมศึกษา	50	5.3
- ระดับมัธยมศึกษา	18	1.9
- นักศึกษาผู้ใหญ่	3	0.3
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	6	0.6
จบการศึกษา		
- ประถมศึกษาปีที่ 4	237	25.3
- ประถมศึกษาปีที่ 6	101	10.9
- ประถมศึกษาปีที่ 7	13	1.3
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	151	16.1
- มัธยมศึกษาปีที่ 6	179	19.2
- ป.ว.ช.	56	5.9
- ป.ว.ส.	58	6.3
- ปริญญาตรี	54	5.8
- อ่านหนังสือ ไม่ออก	10	1.1
รวม	936	100

ที่มา: บร.1 เดือน ธันวาคม 2545 และ กชช.2ค ปี 2545

ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่นจากการได้ลงพื้นที่จากการสังเกตและตามเอกสาร พบว่ามีลักษณะที่แสดงว่าบ้านพรหมประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 จะมีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้คือ มีการรวมกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่น กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มเงินแสน, กลุ่มสตรี, กลุ่มฉาบฉวย แต่ละกลุ่มที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นของประชาชนเอง และทางราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประสานงานกับกลุ่มอาชีพเพื่อความเข้าใจอันดีในการที่จะเรียนรู้ร่วมกันของภาครัฐและชาวบ้าน

ในเรื่องรายได้ก็นั้น แม้รายได้ส่วนใหญ่ของชาวบ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุน มาจากผลผลิตทางการเกษตร เช่น ปลูกข้าวโพด, มันสำปะหลัง, อ้อย, เลี้ยงโคนม โคเนื้อ รายได้อีกส่วนหนึ่งเป็นเพียงส่วนน้อยของหมู่บ้านแต่กลับสร้างรายได้เข้าหมู่บ้านนับล้านบาทต่อปี คือ

การไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ช่วยให้ลูกหลานที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านได้มีโอกาสเรียนสูงๆ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า ชุมชนกำลังนำไปสู่ลักษณะชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมดังนี้

2.1 ผลประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
 กู้ (หน่วยระบบ A) พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาลที่ต้องการจะเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน แต่มีบางส่วนจะเข้าใจว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้มาโดยไม่มีการชำระเงินคืน (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.3, 2545) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านพหุประติษฐ์ (ครั้งที่ 1)

ระดับ		เกณฑ์ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อย	ข้อ 1	เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	38	38
ปานกลาง	ข้อ 2	เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น	52	52
มาก	ข้อ 3	รวมทั้งข้อ 1 และข้อ 2 โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	10	10
รวม			100	100

ที่มา : บร.3 ช่วงเดือนธันวาคม 2544 – มกราคม 2545

จากตารางจะเห็นว่าผู้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ อยู่ในระดับปานกลางมากถึงร้อยละ 52 ที่เข้าใจว่าโครงการนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่นั้นก็เป็นเพียงความเข้าใจของคนประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด(260 ครัวเรือน) จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้นจึงได้มีการสัมภาษณ์และสังเกตความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในเรื่องนโยบายอีกครั้ง หลังจากที่สมาชิกได้รับอนุมัติเงินแล้ว โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ บร.9 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 100 ราย ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2545 ได้ผลสรุปว่ามีผู้ที่มีความเข้าใจนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนในเกณฑ์ที่มากถึงร้อยละ 53 นั่นก็แสดงว่าคนมีความเข้าใจมากขึ้นเมื่อระยะเวลาผ่านไปได้ ขณะหนึ่งและเห็นผลเป็นรูปธรรมคือการได้รับเงินกู้ยืมตัวเอง ซึ่งสรุปผลได้ดังแสดงในตารางที่ 14 ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ (ครั้งที่ 2)

ระดับ		เกณฑ์ความเข้าใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อย	ข้อ 1	เป็นเงินทุนให้กู้ยืมใช้กันหมุนเวียนในหมู่บ้าน	42	42
ปานกลาง	ข้อ 2	เป็นแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมหมุนเวียนใช้กันในหมู่บ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น	53	53
มาก	ข้อ 3	รวมทั้งข้อ 1 และข้อ 2 โดยประชาชนในหมู่บ้านต้องสามัคคีกันจึงจะทำให้เงินกองทุนนี้มีมากขึ้น	5	5
รวม			100	100

ที่มา : บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

2) เงิน 1 ล้านบาทจากการศึกษาเอกสาร สังเกตและสัมภาษณ์ พบว่า เงินจำนวน 1 ล้านบาทนี้เป็นเงินที่รัฐบาลให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศจำนวน 74,881 กองทุน โดยให้กองทุนละ 1 ล้านบาทกับกองทุนที่ผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกองทุนบ้านพรหมประคิษฐ์ได้จัดตั้งกองทุน โดยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 และได้ผ่านการประเมินความพร้อมโดยได้จดทะเบียนคณะ

กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และหลังจากนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์ ได้ดำเนินงานตามกระบวนการเรื่อยมา จนกระทั่ง ธนาคารออมสิน ได้ออนเงินเข้าบัญชีกองทุนเงินล้านบ้านพรหมประดิสฐ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 และสมาชิกผู้กู้ก็เริ่มเสนอโครงการขอกู้เงินเป็นคំนมา โดยคณะกรรมการกองทุนได้ พิจารณาเงินกู้และอนุมัติเงินกู้เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 254 จนในที่สุดสมาชิกผู้กู้เงินก็ได้รับการ โอนเงินจากบัญชีกองทุนเงินล้านบ้านพรหมประดิสฐ์ เข้าบัญชีผู้กู้แต่ละรายครั้งแรกในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2545 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้นประมาณ 8 วันที่ประชาชนจะเริ่มได้ใช้เงินนี้ และมีการ อนุมัติครั้งที่สอง ในวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์

ขั้นตอน	วัน/เดือน/ปี	รายการ	จำนวนเงิน
1	2 ก.ค. 44	คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน	-
2	24 ส.ค. 44	จดทะเบียนคณะกรรมการกองทุน	-
3	20 ก.พ. 45	ธนาคารออมสิน โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	1,000,000
4	20 มี.ค. 45	คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้และอนุมัติเงินกู้	-
5	28 มี.ค. 45	โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้แต่ละรายครั้งแรก	892,000
6	3 มิ.ย. 45	โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้แต่ละรายครั้งที่ 2	108,000
		รวม	1,000,000

ที่มา : เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์ พ.ศ. 2545

3) คณะกรรมการกองทุน ได้จำแนกตามระดับดังนี้

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษาจาก เอกสารทำให้ทราบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะเป็นผู้รับผิดชอบ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนแก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์

เป็นคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านเมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ที่มีคุณสมบัติครบตาม ข้อ 17 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ครบทุก 15 ท่าน ซึ่งมีคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์และความสามารถพิเศษที่จะเป็นประโยชน์ในการ บริหารและจัดการกองทุน ดังจะแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 คุณสมบัติและรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1.ประธาน	นายพยัพ สิงเดือน	42	ป.7	ทำไร่	10,000	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
2.รองประธาน	นายบรรพต คำศิษุ	45	ป.4	ทำไร่	8,000	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
3.เลขานุการ	นายอำนาจ วอสูงเนิน	36	ป.4	ทำไร่	10,000	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
4. เกร็ดบัญชี	นายเพชร กระซอนสุข	39	ป.4	ทำไร่	8,000	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์
5. ประชาสัมพันธ์	นางสำราญ มีอาญา	46	ป.4	ทำไร่	8,000	กรรมการหมู่บ้าน
6. กรรมการตรวจสอบ	นายพนมไพร อ่อนธานี	31	ป.4	ทำไร่	7,000	-
7. กรรมการ	นายนนท์ วอสูงเนิน	33	ป.4	ทำไร่	9,000	-
8. กรรมการ	นายสุชิน บรรเทากุล	45	ป.4	ทำไร่	6,000	กรรมการหมู่บ้าน
9. กรรมการ	นายบรรรงค์ ปีมลือ	44	ป.4	ค้าขาย	10,000	กรรมการหมู่บ้าน
10. กรรมการ	นายประสิทธิ์ สมจิตรวิทยา	40	ป.4	ค้าขาย	8,000	-
11. กรรมการ	นายฉัตรชัย รัตนานทร	52	ป.4	ทำสวน	10,000	-
12. กรรมการ	นางสังวาล ผ่อนผานคง	34	ป.4	ค้าขาย	8,000	กรรมการหมู่บ้าน
13. กรรมการ	นายวิชาญ ต้นประภัตสร	69	ม.3	ทำไร่	8,000	อดีตรับราชการ
14. กรรมการ	นายสาธิต จิตต์กุล	45	ป.ว.ช.	ทำไร่	8,000	-
15. กรรมการ	นางอำพล อาจหาญ	44	ป.4	ค้าขาย	9,000	-
คณะที่ปรึกษา						
ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน(บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1. ที่ปรึกษา	นายสนอง มีอ่อน	54	ป.4	ทำไร่	10,000	ผู้ใหญ่บ้าน
2. ที่ปรึกษา	นายสมพงษ์ คำศิษุ	44	ป.4	ทำไร่	15,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. ที่ปรึกษา	นายแสงเดือน สุขมนตรี	47	ป.4	ทำไร่	8,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ตำแหน่ง	ชื่อ - นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน(บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
4. ที่ปรึกษา	ว่าที่ ร.ต.ประยูร สิงห์เลื่อน	40	ปริญญาตรี	ทำไร่	10,000	สมาชิก อบต.
5. ที่ปรึกษา	นายสมศักดิ์ ไหวจลาด	43	ป.4	ทำไร่	9,000	สมาชิก อบต.

ที่มา: เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ พ.ศ.2544

4) จำนวนสมาชิกกองทุนมีจำนวนสมาชิกกองทุนบ้านพรหมประคิษฐ์จากการศึกษาเอกสารพบว่ามีจำนวนสมาชิกในระยะเริ่มแรก 180 ราย 1 กลุ่มองค์กร และรับสมัครสมาชิกเข้ามาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 183 ราย 1 องค์กร ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่จริงทั้งหมด (260 ครัวเรือน) เพราะในหนึ่งครัวเรือนเป็นสมาชิกมากกว่า 1 คนได้ และประชาชนบางครัวเรือนไม่สนใจเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

วัน เดือน ปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 30 ก.พ. 2544	98	53.5
1 – 31 ต.ค. 2544	82	44.8
1 พ.ย. – 31 ม.ค. 2545	3	1.6
รวม	183	100

5) เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกกองทุน เป็นเงินที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการฝากเงิน ซึ่งจะออมทรัพย์ของสมาชิกกองทุน ดังตารางแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนเงินออมและเงินทุนจากสมาชิก ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	1,800
เงินหุ้น รายละเอียด 100 บาท	5,400
เงินฝากสัจจะรายละเอียด 20 บาท	10,270

ที่มา : สร. 2 เดือนพฤษภาคมพ.ศ. 2544และจากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

6) การประชาสัมพันธ์ (จากการสังเกต) พบว่า การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง เพราะชาวบ้านให้ความสนใจน้อยและแต่ละหลังคาเรือนอยู่ห่างไกลเป็นบางส่วนทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันไม่ทั่วถึง

7) ผู้สมัครขอกู้เงิน (จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์) มีผู้ขอสมัครกู้เงิน ในระยะแรกช่วงเดือนกุมภาพันธ์- มีนาคม 2545 มีผู้ยื่นจำนองขอกู้เงินจำนวน 137 ราย และในช่วงเดือนมีนาคม- มิถุนายน 2545 มีผู้ยื่นจำนองขอกู้เงินจำนวน 10 ราย รวมทั้งหมด 147 ราย ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้สมัครขอ

เดือน	จำนวนผู้เสนอโครงการ	ร้อยละ
ก.พ. -มี.ค.	137	74.89
มี.ค. - มิ.ย.	10	5.46
รวม	147	80.2

ที่มา : เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

8) เงินที่ผู้ชำระคืนปัจจุบันมีผู้กู้จำนวน 75 ราย ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 1,000,000 บาท แต่เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระหนี้จึงยังไม่ทราบจำนวนเงินที่ผู้ชำระคืน แต่คาดว่าจะมีการชำระคืนประมาณร้อยละ 80ของผู้กู้ทั้งหมด

9) การเตรียมความพร้อม/สร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการ (จากการสังเกต) พบว่า สามารถเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี และสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุนได้ดีพอสมควร

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A)

1) การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน (จากการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกองทุน) พบว่า มีคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาจากประวัติการกู้ยืมเงินกองทุนอื่นภายในหมู่บ้านที่ผ่านมาว่า ชำระเงินคืนตรงตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ ฐานะทางการเงินหรือความสามารถในการประกอบอาชีพในปัจจุบันของบุคคลที่ขอู้และประวัติของผู้ค้ำประกันรวมทั้งการนำเสนอโครงการขอู้

2) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ (จากการสังเกต) พบว่า คือ มีการแนะนำวิธีการใหม่ๆ ที่เคยประสบผลสำเร็จมาแล้วในหมู่บ้านอื่นๆ ให้ประชาชนได้ปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง แต่อาจทำให้โครงการของผู้กู้แต่ละรายล้มเหลวได้เนื่องจากขาดประสบการณ์และทักษะในการประกอบอาชีพ

3) การรับชำระหนี้ (จากการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ) พบว่า กรรมการกองทุนลงมติว่าจะเตือนผู้กู้ให้ทราบเป็นระยะๆว่าเหลือระยะเวลาเท่าใดที่จะส่งเงินคืน และมีการลงบัญชีรายรับ-รายจ่ายแสดงรายละเอียดอย่างชัดเจน โดยมีกำหนดการชำระคืนดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 กำหนดเวลาการชำระหนี้ของผู้กู้

จำนวน กำหนดเวลา ชำระหนี้	เดือนมีนาคม	รวม
	2546 (สัญญา 12 เดือน)	(บาท)
จำนวนเงินกู้ (บาท)	1,000,000	1,000,000
จำนวนเงินดอกเบี้ย (อัตราร้อยละ1บาท/เดือน)	120,000	120,000
รวม	1,120,000	1,120,000

ที่มา : สัญญาการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

4) การทำบัญชี (จากการสังเกต) พบว่า ใช้วิธีการง่ายๆ เหมาะกับสมาชิกกองทุนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา แต่อาจเกิดการสับสนได้เมื่อจำนวนเงินมากขึ้นหรือสมาชิกเพิ่มจำนวนขึ้น จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการจำนวน 15 ท่าน มีความเข้าใจในระบบบัญชีดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในการทำบัญชี

คณะกรรมการมีความเข้าใจ	จำนวน (ท่าน)	ร้อยละ
เพียงพอ	13	86.6
ไม่เพียงพอ	2	13.4
รวม	15	100

ที่มา : บร. 9 เดือนกรกฎาคม 2545

5) การช่วยหาตลาด (จากการสังเกต) พบว่า มีบุคลากรแนะนำส่งเสริมการตลาดนอกหมู่บ้านทั้งระดับท้องถิ่นและระดับอำเภอ เพื่อเป็นการขยายตลาด ทำให้หมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ท้นแต่ประชาชนในหมู่บ้านไม่ให้ความสนใจ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับตลาดภายนอกได้ดีเท่าที่ควร

2.1.3 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้(หน่วยระดับ

A) แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

- 1.1 จำนวนผู้กู้ (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์, 2545) พบว่า มีสมาชิกขอกู้เป็นจำนวน 147 ราย ดังแสดงในตารางที่ 22
- 1.2 ยอดเงินกู้ (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์,2545) พบว่า ยอดเงินให้กู้ อยู่ในจำนวน 1,000,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 22
- 1.3 จำนวนสมาชิกกองทุน(จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์,2545) พบว่า สมาชิกกองทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 183 ราย ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประสิทธิ์

ที่	รายการ	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน(บาท)
1	จำนวนผู้ขอกู้ทั้งหมด	147	-
2	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	183	-
3	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ยืมและให้สมาชิกยืมเงิน	75	1,000,000
4	ผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบอาชีพ		
	- เกษตรกรรม	61	809,000
	- ค้าขาย	12	160,000
	- ด้านช่าง	2	31,000

ที่มา:เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประสิทธิ์ พ.ศ.2545

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 จำนวนผู้กู้ได้เงินกู้ (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประสิทธิ์,2545) พบว่า ผู้ได้รับเงินกู้จำนวน 75 ราย

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน (จากแบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร.4) พบว่า ทุนสะสมของหมู่บ้านมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยสมาชิกจะเข้ามาสะสมเป็นรายเดือนทุกรายๆ ละ 20 บาท

2.3 การขยายกิจการผู้กู้ (จากการสังเกต) พบว่า ในการขยายกิจการของผู้กู้มีการขยายและส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้นแต่บางรายไม่สามารถขยายได้ เนื่องจากมีจำนวนเงินและกำลังในการขยายไม่พอ

2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น (จากการสังเกต) พบว่า ในหมู่บ้านมีกิจการที่เกิดขึ้นใหม่คือการเปิดกิจการธุรกิจห้องเช่า ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการลงทุนของประชาชนในหมู่บ้าน

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ทศนคติของชุมชนต่อกองทุน (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.3 เดือนกรกฎาคม,2545) พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 จากการสัมภาษณ์ประชาชน 100 คน แต่ยังคงมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับกองทุน ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ทักษะคติของประชาชนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์

แสดงความเข้าใจ	สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 (คน)	ร้อยละ	สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 (คน)	ร้อยละ
เข้าใจและรู้สึกดี	72	72	80	80
ไม่เข้าใจ	28	28	20	20
รวม	100	100	100	100

3.2 เกิดเครือข่ายองค์การเรียนรู้ (จากการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน บร.5,บร.6 เดือนมกราคม,พฤษภาคม, 2545 มีผู้เข้าร่วมประชุม 37 ราย จากสมาชิกผู้รู้ 75 ราย) พบว่า มีการเกิดเครือข่ายองค์การการเรียนรู้ โดยมีการร่วมกันในการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของแต่ละกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทำไร่ข้าวโพด กลุ่มเลี้ยงโคนม และกลุ่มการค้าขาย แต่มีสมาชิกบางส่วนที่ไม่ให้ความร่วมมือและไม่สนใจ ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของผู้เข้าร่วมประชุมการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

ประเภท	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ไม่เข้าร่วม (คน)	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพ				
- ทำไร่ข้าวโพด	12	16	3	4
- เลี้ยง โคนม	17	22.7	9	12
- เลี้ยง โคนเนื้อ	6	8	17	22.7
กลุ่มอาชีพ				
- ขายของชำ	2	2.6	7	9.4
กลุ่มอาชีพด้านช่าง	-	-	2	2.6
รวม	37	49.3	38	50.7

3.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้มากพอสมควร แต่ยังคงมีบางส่วนที่พึ่งพาตนเองไม่ได้

3.4 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากหมู่บ้าน (จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน บร.2 เดือนกรกฎาคม, 2545) พบว่า หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นพอสมควร ซึ่งสามารถวัดได้จาก บร.2 ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความเข้มแข็งของชุมชนบ้านพรหมประดิษฐ์ (ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2)

ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	ปานกลาง ร้อยละ 58	ปานกลาง ร้อยละ 95
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	ปานกลาง ร้อยละ 61	ปานกลาง ร้อยละ 77
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	ปานกลาง ร้อยละ 62	ปานกลาง ร้อยละ 42
4. ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ปานกลาง ร้อยละ 58	ปานกลาง ร้อยละ 37
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้	ใช่ ร้อยละ 75	ไม่ใช่ ร้อยละ 71
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 58	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 42
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	เท่าเดิม ร้อยละ 55	เท่าเดิม ร้อยละ 60
8. ในชุมชนมีการรวมองค์กรประชาชน	เท่าเดิม ร้อยละ 70	เท่าเดิม ร้อยละ 82
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา	ปานกลาง ร้อยละ 58	ปานกลาง ร้อยละ 72
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	เท่าเดิม ร้อยละ 88	เท่าเดิม ร้อยละ 100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	ไม่แน่ใจ ร้อยละ 90	ไม่แน่ใจ ร้อยละ 53
12. ในชุมชนสามารถร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	ไม่ใช่ ร้อยละ 57	ไม่ใช่ ร้อยละ 15

ที่มา : บร.2 เดือนธันวาคม 2544 และเดือนกรกฎาคม 2545

จากการประเมินระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) จะเห็นว่า มีปัจจัยที่ส่งเสริมทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง โดยมีการซื้อการขายแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการพึ่งพาตนเองและมีการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการรวมเป็นกลุ่มองค์กรเพื่อพัฒนาศักยภาพของกองทุนได้ดีขึ้น โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหารตามระเบียบของกองทุน โดยให้มีการรวมกลุ่มสมาชิกกองทุนที่ต้องเขียนโครงการเสนอขอกู้เงินล้านนี้จะต้องหาผู้มาค้ำประกัน 2 คนจึงจะขอกู้ได้ ซึ่งสมาชิกแต่ละรายจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการค้ำประกันให้กันและกัน โดยมีระเบียบของกองทุนเป็นผู้กำหนดการชำระหนี้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบB)

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว (จากการสังเกต)พบว่า ผู้กู้จะมีความรู้และประสบการณ์ในโครงการที่ขอกู้เป็นอย่างดี แต่บางครอบครัวหรือผู้กู้บางราย ความสามารถไม่ตรงกับโครงการที่ขอกู้ เพราะ ไปเลียนแบบโครงการที่เคยทำสำเร็จมาแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 26 ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบจำนวนโครงการขอกู้กับอาชีพผู้กู้

อาชีพ	จำนวนผู้ประกอบอาชีพ	จำนวนผู้เสนอโครงการ
เลี้ยง ไก่	25	25
เลี้ยง โคเนื้อ	23	23
ทำไร่ข้าวโพด	15	15
ค้าขายของชำ	9	9
ช่างซ่อมบำรุง	2	2
รวม	75	75

ที่มา: เอกสารกองทุนหมู่บ้านพหุประสงค์ พ.ศ. 2545

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ (จากการสังเกต) พบว่า โดยส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์เช่น ที่ดิน และสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนเป็นที่ดิน จะเป็นที่ราชพัสดุ

3) หนี้สินของครอบครัวของผู้กู้ (บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545) พบว่า บางรายที่กู้แล้ว เป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ให้ครอบครัว และเป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรปากช่อง ร้อยละ 47.8 ของผู้ทั้งหมด 75รายและหนี้นายทุนนอกระบบ ร้อยละ 53.1 ของผู้กู้ทั้งหมด 75 ราย บางรายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น การกู้เงินซื้อรถมอเตอร์ไซด์ให้บุตรเป็นการยกฐานะของตน ดังแสดงในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของหนี้สินของสมาชิกผู้กู้เงิน

จำนวนเงิน (บาท)	หนี้สหกรณ์การ เกษตรปากช่อง (คน)	ร้อยละ	หนี้ภายนอกกระบบ (คน)	ร้อยละ
0-10,000	-		8	10.6
10,001-20,000	5	6.6	10	13.3
20,001-30,000	10	13.3	7	9.3
30,001-40,000	7	9.3	4	5.3
40,001-50,000	10	6.6	2	2.6
50,001-60,000	9	12	9	12
60,001 ขึ้นไป	-		-	
รวม	41	47.8	40	53.1

ที่มา : บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545

4) อาชีพหลักของผู้กู้ (จากการสังเกต) พบว่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มั่นคง เช่น การทำเกษตรกรรมและการเลี้ยงโคนม โคเนื้อ และโดยส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร รายได้จึงขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต

5) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ (จากการสังเกตและจากการสัมภาษณ์) พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์อย่างดี เช่น การปลูกข้าวโพด, มันสำปะหลัง, อ้อย, การเลี้ยงโคนม โคเนื้อ แต่บางรายยังขาดประสบการณ์ เช่น อาชีพใหม่ๆที่ได้รับการแนะนำจากหน่วยงานรัฐ หรือบางรายอาจทำตามผู้ที่ประสบผลสำเร็จมา ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของประสบการณ์ของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์

ประเภท	จำนวนผู้กู้เงิน	ประสบผลสำเร็จ (คน)	ร้อยละ	ไม่ประสบผลสำเร็จ (คน)	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพการเกษตร					
- เลี้ยงโคนม	26	23	30.7	3	4
- เลี้ยงโคเนื้อ	23	23	30.7	-	-
- ทำไร่ข้าวโพด	15	15	20	-	-
กลุ่มอาชีพค้าขาย					
- ค้าขายของชำ	9	8	10.7	1	-
กลุ่มอาชีพด้านช่าง					
- ช่างซ่อมบำรุง	2	2	2.6	-	1.3
รวม	75	71	94.7	4	5.3

ที่มา: บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545

6) รายได้ของครอบครัว (จากการสังเกตและจากแบบรายงาน บร.1)พบว่า ปกติจะมีรายได้จากหลายทาง เนื่องจากการประกอบอาชีพหลายอย่าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำการเกษตรนอกฤดูกาล ซึ่งรายได้ของครอบครัวจะขึ้นอยู่กับการทำเกษตรและมีรายได้ในช่วงระหว่าง 20,001-30,000บาท ร้อยละ 53 ของครัวเรือน (ตารางที่6)แต่บางครอบครัวรายได้มาจากการรับจ้างเพียงอย่างเดียวทำให้มีรายได้ค่อนข้างต่ำ

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B)

1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์, 2545) พบว่า ในจำนวนเงินที่ได้รับการอนุมัติเป็นจำนวน 20,000 – 5,000 บาท โดยส่วนใหญ่ได้รับเงินกู้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 22 ราย ดังแสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 จำนวนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพรหมประสิทธิ์

จำนวนวงเงินในการกู้ยืมของสมาชิก	จำนวน(คน)	จำนวนเงิน(บาท)
2,000 – 5,000 บาท	12	60,000
5,001 – 10,000 บาท	22	220,000
10,001 – 15,000 บาท	18	264,000
15,001 – 19,999 บาท	2	36,000
เต็มจำนวน 20,000 บาท	21	420,000
มากกว่า 20,000 บาท	-	-

ที่มา:แบบรายงาน บร.1 เดือน ธันวาคม พ.ศ.2544

2) จำนวนเงินกองทุนนอกเหนือจากเงินกู้ (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ได้ใช้เงินทุนของตนเองควบคู่กับเงินที่กู้จากกองทุน เพื่อเป็นการสมทบกันประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละครอบครัว

3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ (จากแบบรายงานเจาะลึกรายกรณี บร.11 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2545) พบว่า ส่วนใหญ่จะนำไปทำการเกษตรตามอาชีพหลักและก็นำไปใช้ถูกตามวัตถุประสงค์ จำนวน 66 รายแต่มีบางส่วนที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จำนวน 9 ราย นำไปใช้ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในโครงการหรือไม่ได้ทำประโยชน์ ดังตารางแสดงที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนผู้ขอกู้เงินที่นำไปใช้ตามโครงการ

ประเภท	ถูกวัตถุประสงค์	ผิดวัตถุประสงค์
กลุ่มอาชีพการเกษตร		
- เลี้ยงโคนม	22	3
- เลี้ยงโคเนื้อ	20	3
- ทำไร่ข้าวโพด	12	3
กลุ่มอาชีพค้าขาย		
- ค้าขายของชำ	9	-
กลุ่มอาชีพบริการ		
- ค้านช่าง	2	-
รวม	66	9

ที่มา : เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประสิทธิ์ 2545 และ บร.11 เดือนกรกฎาคม 2545

4) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพพร้อมที่จะประกอบอาชีพ

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร.6) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพของตนเอง แต่มีบางส่วนที่ไม่ชำนาญพอ ดังแสดงในตารางที่ 28

6) จำนวนแรงงาน (จากการสังเกต) พบว่า ในหมู่บ้านมีแรงงานมากเพียงพอและมีคุณภาพพอสมควรที่จะดำเนินกิจการเป็นของตนเองได้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

1) การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จะดำเนินการของตนเองตามความถนัดและความชำนาญที่มีอยู่ แต่มีบางส่วนที่ดำเนินการผิดวิธีทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

2) การตลาดที่ดี (จากการสังเกต) พบว่า ทางด้านการตลาดส่วนใหญ่ สมาชิกจะมีตลาดรองรับ ทั้งทางด้านการเกษตรคือ การผลิตสินค้าออกขายในแหล่งที่มีราคาสูง แต่บางส่วนของตลาดไม่ดีสาเหตุเนื่องจากคุณภาพของสินค้าไม่ได้มาตรฐานทำให้ราคาสินค้าต่ำ

3) การหาวัตถุดิบที่ดี (จากการสังเกต) พบว่า สมาชิกมีการหาวัตถุดิบ ในการประกอบกิจการที่ดี เพราะมีองค์ประกอบอยู่แล้วในกิจการของตน

4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์, 2545) พบว่า ในการทำบัญชีใช้จ่ายเงินของสมาชิก มีการทำบัญชีในรายรับและการใช้จ่ายของกองทุน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการทำบัญชีจึงต้องมีการแสดงข้อมูลให้สมาชิกได้รับทราบเกี่ยวกับบัญชี

5) การใช้จ่ายเงินกู้ (แบบรายงานเจาะลึกรายกรณี บร.11 เดือนกรกฎาคม, 2545) พบว่า มีการใช้จ่ายเงินกู้ยังไม่ครบทุกรายมีจำนวน 1 รายที่ยังไม่ได้ใช้จ่ายเงินกองทุนของหมู่บ้าน และที่กู้แล้วมีทั้งใช้ถูกวัตถุประสงค์และบางส่วนใช้ผิดวัตถุประสงค์ ดังแสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 การใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกกองทุน

ประเภท	ใช้จ่าย	ไม่ใช้จ่าย	ถูกวัตถุประสงค์	ผิดวัตถุประสงค์
กลุ่มอาชีพการเกษตร				
- เลี้ยง ไก่	26	-	22	3
- เลี้ยง โคเนื้อ	23	-	20	3
- ทำไร่ข้าวโพด	14	1	12	3
กลุ่มอาชีพค้าขาย				
- ค้าขายของชำ	9	-	9	-
กลุ่มอาชีพบริการ				
- ด้านช่าง	2	-	2	-
รวม	74	1	66	9

ที่มา: เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์และ บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545

6) การหาความรู้เพิ่มเติม (จากการสังเกต) พบว่า มีบางส่วนที่หาความรู้เพิ่มเติม เช่น การประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ แต่มีบางส่วนที่ไม่สนใจในการหาความรู้ เพราะคิดว่าตนเองมีความรู้อยู่แล้ว

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

1.1 รายได้เป็นเงิน (จากเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ พ.ศ. 2545) พบว่า ผู้กู้มีรายได้จากการกู้เงินที่นำไปประกอบกิจการเป็นบางส่วน แต่บางส่วนยังคงไม่มีรายได้เข้ามา เนื่องจากการดำเนินการผิดวิธี แต่ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจน ดังแสดงในตารางที่ 31

1.2 ผู้กู้ได้ผลเป็นสังข์ของ (จากการสังเกต) พบว่า ผู้กู้ได้ผลเป็นสังข์หาริมทรัพย์ เช่น ไก่เนื้อ โคเนื้อ หรือสังข์หาริมทรัพย์ เช่น บางส่วนนำไปสมทบเงินของตนเองเพื่อรวมเป็นการซื้อที่ดินที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นผลของเงินกู้ที่กู้มา

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ (จากการสังเกต) พบว่า ผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนไป โดยมีผู้ขยายกิจการ 50 ราย ร้อยละ 66.6 ของผู้กู้ทั้งหมด 75 ราย บางส่วนได้นำเงินไปเพื่อขยายกิจการของคน เช่น จากเดิมมีร้านค้าเล็กๆ เมื่อได้นำเงินไปขยายกิจการเพิ่มขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของการขยายกิจการของผู้กู้เงินกองทุน

ประเภท	จำนวนผู้กู้ทั้งหมด	จำนวนผู้ที่ย้ายกิจการ (ราย)	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพการเกษตร			
- เลี้ยงโคนม	26	15	20
- เลี้ยงโคนเนื้อ	23	12	16
- ทำไร่ข้าวโพด	15	15	20
กลุ่มอาชีพค้าขาย			
- ค้าขายของชำ	9	8	10.6
กลุ่มอาชีพบริการ			
- ด้านช่าง	2	-	-
รวม	75	50	60.6

ที่มา : บร.11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 และจากการสังเกต

2.2 ผู้กู้อาจดำเนินกิจการด้วยเทคนิคผิดวิธี (จากการสังเกต) พบว่า มีผู้กู้บางส่วนได้ดำเนินการด้วยเทคนิคของตนเองและผิดวิธี เช่น การที่นำเงินไปลงทุนในการค้าขายโดยใช้รถจักรยานยนต์ในการส่งขาย แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง (จากการสังเกต) พบว่า ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองได้เป็นส่วนใหญ่และมีการช่วยเหลือกันเองในระบบหมู่บ้านพี่น้องและเพื่อนบ้าน

3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน (จากการสังเกต) พบว่า มีผู้กู้บางส่วนที่มีศักยภาพและเข้มแข็งในกิจการแต่ยังไม่เด่นชัด แต่คาดว่าจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน (จากการสังเกต) พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีบางส่วนที่กลับมาทำงานในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือครอบครัวของตนในการประกอบอาชีพ แต่ไม่มากเท่าที่ควร ยังมีการออกจากถิ่นไปทำงานที่กรุงเทพฯบ้างเป็นบางส่วน

3.4 คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น (จากการสังเกต) พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หลังจากได้กู้เงินกองทุน เพราะสามารถนำเงินที่ได้ไปประกอบอาชีพในครอบครัวของตน ทำให้เกิดรายได้เป็นบางส่วน และมีส่วนน้อย ที่ใช้เงินไปแล้วไม่เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว

ผลการประเมินหน่วยระบบดำเนินการของผู้ดูแลราย(หน่วยระบบB) โดยภาพรวมพบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ผู้ดูแลมีปัจจัยในการส่งเสริมและมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอผู้ โดยได้มีการใช้จ่ายเงินกู้ตามวัตถุประสงค์และมีการหาความรู้เพิ่มเติม โดยการเข้าร่วมอบรมร่วมกับองค์กรต่างๆ มีตลาดรองรับในการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิต ซึ่งผู้ดูแลจะมีรายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งของซึ่งเป็นผลผลิตมาจากกิจการของคนที่ยังดำเนินงานอยู่ มีการขยายกิจการโดยการพึ่งพาตนเอง และมีศักยภาพในการประกอบกิจการของตนเองและสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล

การประมวลเทคนิคการดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ดูแลที่ทำการเดียวกันให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน (Work Procedure) ที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ ดังแสดงในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มอาชีพของผู้ดูแลเงินกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

ประเภท	จำนวนผู้ดูแล(ราย)	ร้อยละ
กลุ่มอาชีพการเกษตร		
เลี้ยงโคนม	26	34.7
เลี้ยงโคเนื้อ	23	30.7
ทำไร่ข้าวโพด	15	20.0
กลุ่มอาชีพค้าขาย		
ค้าขายของชำ	9	12.0
กลุ่มอาชีพด้านช่าง		
ช่างซ่อมบำรุง	2	2.6
รวม	75	100

ที่มา: เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ พ.ศ.2545

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแลอาชีพกลุ่มการเกษตรในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ของผู้ดูแลจำนวน 64 ราย สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงโคนม ของผู้ดูแลจำนวน 26 ราย ร้อยละ 34.7 (ดังแสดงในตารางที่ 33)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพในการเลี้ยง โคนมของผู้ดูแล
- จำนวนเงินทุนของผู้ดูแลนอกเหนือจากเงินกู้ของกองทุน
- ที่ดินในการเลี้ยง โคนม เนื่องจากผู้ดูแลมีที่ดินในการเลี้ยง โคนมเป็นของตนเอง

กระบวนการที่ดี

- การหาความรู้เพิ่มเติมของผู้กู้ในการเลี้ยง ไก่
- การที่ผู้กู้รู้จักเลือกตลาดในการส่งน้ำนมดิบให้มีราคาสูง
- การที่ผู้กู้เลี้ยง ไก่อย่างถูกวิธีและมีคุณภาพ
- มีการคัดเลือกแม่ ไก่ที่มีลักษณะดี แข็งแรง ให้น้ำนมดี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยง ไก่ สามารถขยายน้ำนมดิบและตัว ไก่ในราคาที่สูง
- ผู้กู้สามารถเพิ่มจำนวน ไก่ของตนจากต้นทุนเดิม

3.2 อาชีพเลี้ยงโคเนื้อ ของผู้กู้จำนวน 23 ราย ร้อยละ 30.7 (ดังแสดงในตารางที่ 33)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ที่ดินในการเลี้ยง โคเนื้อเนื่องจากผู้กู้จะมีที่ดินเป็นบริเวณที่กว้างและมีหญ้าที่อุดมสมบูรณ์
- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเลี้ยง โคเนื้อของผู้กู้

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- ผู้กู้รู้จักหาวัตถุดิบที่ดีคือ หญ้า
- ผู้กู้เลี้ยง โคถูกวิธี
- การคัดเลือกโคเนื้อที่มีลักษณะดี แข็งแรง

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- ผู้กู้ได้จำนวน โคเนื้อเพิ่มขึ้นจากทุนเดิม
- ผู้กู้มีรายได้จากขาย โคเนื้อ

3.3 อาชีพทำไร่ข้าวโพด ของผู้กู้จำนวน 15 ราย ร้อยละ 20.0 (ดังแสดงในตารางที่ 33)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพดของผู้กู้
- มีที่ดินในการปลูกข้าวโพด
- มีรถไถและจำนวนแรงงานเพียงพอในการทำไร่ข้าวโพด
- มีจำนวนเงินทุนของตนเองนอกเหนือจากเงินกองทุนหมู่บ้าน

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- มีการดำเนินงานการปลูกข้าวโพดและเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี
- มีการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเพื่อเพิ่มผลผลิต

- มีการขายและเลือกตลาดที่ให้ราคาผลผลิตข้าว โปดสูง
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่
- ผู้ที่มีรายได้จากผลผลิตของข้าว โปด
- ผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพปลูกข้าว โปด

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กลุ่มอาชีพค้าขาย ในหมู่บ้านพรหมประดิสฐ์
ของผู้จำนวน 9 ราย สรุปได้ดังนี้

3.4 อาชีพค้าขายของชำ ของผู้จำนวน 9 ราย ร้อยละ 12.0 (ดังแสดงในตารางที่ 33)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- วัตถุประสงค์ในการค้าขายของชำ ซึ่งผู้ที่มีอยู่เป็นทุนเดิม
- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพค้าขายของผู้
- ผู้ที่มีสถานที่ ทำเลการค้าที่ดีเป็นแหล่งชุมชน

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- ผู้ที่เลือกตลาดสินค้าที่มีราคาต่ำ
- ผู้ที่ค้าขายถูกวิธีและเลือกสินค้าตรงตามกับความต้องการของผู้บริโภค
- ผู้ที่มีการทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของตนเอง

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- ผู้ที่มีรายได้ทุกวันจากการค้าขายของชำในรูปแบบเงินสดและเครดิต
- ผู้ที่มีการขยายร้านของคนให้มีสินค้าเพิ่มขึ้น
- ผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากการขายของชำ

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของกลุ่มผู้กลุ่มอาชีพด้านช่างในหมู่บ้านพรหม
ประดิสฐ์ของผู้จำนวน 2 ราย สรุปได้ดังนี้

3.5 อาชีพช่างซ่อมบำรุง ของจำนวนผู้ 2 ราย ร้อยละ 2.6 (ดังแสดงในตารางที่ 33)

ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- ผู้ที่มีจำนวนเงินลงทุนของตนเองนอกเหนือจากเงินกู้ยืมของหมู่บ้าน
- ผู้ที่มีสถานที่ในการประกอบกิจการของตนเองที่ดี
- ผู้ที่มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพด้านช่างซ่อมบำรุง

กระบวนการที่ดี ได้แก่

- ผู้ที่หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องยนต์
- ผู้ที่ดำเนินการซ่อมบำรุงเครื่องยนต์อย่างถูกวิธี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- ผู้กู้มีรายได้เป็นเงินค่าซ่อมรถยนต์
- ผู้กู้มีความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพข้างซ่อมบำรุงอย่างยั่งยืน

ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มอาชีพคือ กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพด้านช่าง ผู้กู้จะมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพของตน มีจำนวนเงินลงทุนของตนเองที่นอกเหนือจากเงินกู้กองทุน และมีวัตถุประสงค์และเครื่องมือในการประกอบอาชีพ มีวิธีการดำเนินการที่ถูกต้อง โดยการหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับการลงทุน และทำให้ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการขยายกิจการเพิ่มขึ้น

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน (เอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์) พบว่า มีกองทุนในหมู่บ้านอยู่ก่อน 6 กองทุน (ดังแสดงในตารางที่ 6) เช่น กองทุนกขจ. กองทุน 1 แสบบาท เป็นต้น และมีกองทุนเกิดขึ้นใหม่ในหมู่บ้านคือ เงินกองทุนหนึ่งล้านบาท

- หมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีเงินกองทุนเพื่อให้ประชาชนมีการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงานใหม่ๆเกิดขึ้น ตลอดจนมีสวัสดิภาพที่ดีของประชาชนในหมู่บ้าน
- มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและประชาชนก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยมีบุคลากรผู้เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ประชาชน

- มีการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง โดยที่ประชาชนได้มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของตนเอง ให้มีศักยภาพของตนเองในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีบางส่วนที่มีการอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงภายในครอบครัวของตน

- มีแนวโน้มความเข้มแข็งของกองทุน มีผู้ให้การสนับสนุนกองทุนให้เกิดขึ้นและประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่เป็นอาชีพส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศได้พัฒนาขึ้น โดยได้ผลผลิตทางการเกษตรของประชาชนในหมู่บ้าน

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน (จากการสังเกตและจากแบบรายงาน บร.2และจากการ สัมภาษณ์ แบบ บร. 3 ,บร.9) พบว่า

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ มีจำนวน 15 คน ได้มาจากคัดเลือก ของสมาชิกกองทุน (ดังแสดงในตารางที่ 16)

- มีระเบียบบริหารกองทุนที่จัดทำโดยคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านพรหม ประคิษฐ์

- การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เปิด รับสมัครสมาชิกกองทุน จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายเป็นปัจจุบัน รับเงินฝากและมีการระดมทุน เงินฝาก โดยการเก็บเงินออมจากสมาชิกคนละ 20 บาท/เดือน (ดังแสดงในตารางที่ 16)

- การตัดสินใจเงินกู้ กองทุนมีการคัดเลือกผู้กู้เป็นไปอย่างยุติธรรม มีการคิดดอกเบี้ย ร้อยละ 12 บาท/ปี (ดังแสดงในตารางที่ 20)

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง (จากการสังเกต) พบว่า

- ชุมชนมีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและมีการนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น การ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

- มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการนำเอาหลักเศรษฐกิจแบบพอ เพียงหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมกับวิทยาการสมัยใหม่เพื่อที่จะมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นในสภาวะ เศรษฐกิจที่แข่งขันกันเพิ่มขึ้น

4.1.4 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ(จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ บร.3 บร.9) พบว่า มีการแนะนำให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิ ใช่ว่าเงินที่รัฐบาลให้ยืมและดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระ คั้น จะต้องจัดการกันเองให้ได้มิใช่รอรัฐบาลจัดการ และให้ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนิน การประกอบอาชีพ โดยไม่กู้ในแหล่งดอกเบี้ยที่สูง ซึ่งประชาชนมีความเข้าใจเรื่องนี้ดี (ดังแสดงใน ตารางที่ 13 และ 14)

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง(จากการสังเกตและเอกสารกองทุนหมู่บ้านพรหม ประคิษฐ์,2545) พบว่า จำนวนเงินกองทุนและจำนวนเงินในกลุ่มต่างๆมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากการ กู้ยืมและมีอัตราดอกเบี้ยและประชาชนมีการประกอบอาชีพและสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์และมี ระบบสาธารณูปโภคที่ครบถ้วนและผู้กู้ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืนตามอาชีพของตน (ดังแสดงในตา รางที่ 25)

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก (จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ตามแบบบร.4 ,บร.1 ,บร.9)พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีบุคลากรเข้ามาช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอ หรือคณะกรรมการกองทุนต่างๆและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ดังแสดงในตารางที่13 และ 14

2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน คือ ในหมู่บ้านมีกองทุนต่างๆอยู่ก่อนแล้ว 6 กองทุน (ตารางที่ 11)คือ กลุ่มพัฒนาสตรีแม่บ้าน, กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน, กลุ่มอาชีพหมู่บ้าน, กลุ่มเงินโครงการ กขคจ., กลุ่มเงิน 1 แสนบาท, กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน และมีเงินสะสมในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของตนในขณะที่หาแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นไม่ได้

3) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น คือ เมื่อมีกองทุนเข้ามามีการประกอบอาชีพจึงได้มีการจ้างงานให้ประชาชนมีรายได้เป็นการพึ่งพาอาศัยกันอย่างยั่งยืน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ (จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ตามแบบบร.4 ,บร.11 ,บร.9) พบดังนี้

1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน คือ มีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งคิดว่าตนไม่ได้รับผลประโยชน์ในกองทุนจึงไม่สนับสนุนและมีการกล่าวหาในข้อที่ไม่เป็นความจริงเกี่ยวกับกองทุนให้ประชาชนเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน

2) มีความไม่พอใจในการจัดตั้งกองทุน คือ มีสมาชิกบางกลุ่มที่กู้เงินกองทุนได้แต่ได้รับเงินกู้ไม่เท่ากับที่เขียน โครงการขอกู้จึงเกิดความไม่พอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการในการอนุมัติเงินกู้ จึงได้มีการกล่าวหาคณะกรรมการ ไม่มีความยุติธรรม

3) มีการใช้เงินกองทุนผิดวัตถุประสงค์ คือ มีสมาชิกผู้กู้บางรายใช้เงินกู้กองทุนนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น การนำเงินซื้อโทรศัพท์มือถือ ซื้อรถจักรยานยนต์ โดยการผ่อนชำระและบางรายนำไปเสี่ยงโชคในการซื้อหวยได้คืน ซื้อสิ่งของเพื่อยกระดับฐานะของตนเอง

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ (จากการสังเกต และแบบรายงาน บร.5,บร.6 บร.10, บร.12) พบว่า

1) มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน คือมีองค์กรของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและสนับสนุนในการประกอบอาชีพของตน และมีผู้ประกอบอาชีพมาร่วมกันช่วยในการส่งเสริมซึ่งกันและกันในเรื่องการตลาดและผลผลิต

2) มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในชุมชน คือ มีหน่วยงานองค์กรมาให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องการประกอบอาชีพในด้านต่างๆและแนะนำการดำเนินการดำเนินชีวิตให้มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตารางที่ 34 ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านพรหมประดิษฐ์ (ครั้งที่ 2)

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด (ร้อยละ)								
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	5	95	0	-	-	-	-	-	-
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	19	77	4	-	-	-	-	-	-
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	42	42	16	-	-	-	-	-	-
4. ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	52	37	11	-	-	-	-	-	-
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้	-	-	-	71	29	-	-	-	-
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว	-	-	-	-	-	-	42	1	57
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	-	-	-	-	-	-	24	16	60
8. ในชุมชนมีการรวมองค์กรประชาชน	-	-	-	-	-	-	17	1	82
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	17	72	11	-	-	-	-	-	-
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	-	-	-	-	-	-	0	0	100
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	-	-	-	45	2	53	-	-	-
12. ในชุมชนสามารถร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกชุมชน	-	-	-	85	15	-	-	-	-

ที่มา : บร. 2 เดือน กรกฎาคม 2545

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ พบว่าตามที่ได้สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ดังแสดงในตารางที่34 พบว่า

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 95)
2. สมาชิกมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77)
3. ในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 42)
4. สมาชิกช่วยเหลือกันและกันอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 52)
5. สมาชิกมีโอกาสหาความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ใช่ (ร้อยละ 71)
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม (ร้อยละ 57)
7. ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดอง อยู่ในระดับเท่าเดิม (ร้อยละ 60)
8. ชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนอยู่ในระดับเท่าเดิม (ร้อยละ 82)
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยประชุมเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง(ร้อยละ 72)
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ คนด้อยโอกาสอยู่ในเกณฑ์เท่าเดิม (ร้อยละ 100)
11. ในชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรม ยุติธรรม อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 53)
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน อยู่ในเกณฑ์ที่ใช่ (ร้อยละ 84)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำสาระสำคัญตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 มาสรุปอภิปรายผลรวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อให้เห็นประเด็นในการทำสารนิพนธ์ อย่างชัดเจน โดยจะแบ่งแยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. สรุป อภิปรายผล
2. ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
- 2) ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
- 3) กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ โดยการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาตนเอง
- 4) ศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
- 5) เศรษฐกิจระดับฐานของประเทศ ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรจากผลการดำเนินการและการบริหารกองทุนของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์

2. วิธีดำเนินการ

- 1) ศึกษาความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
- 3) ศึกษาซีพีพีโมเดล (CIPP Model) และใช้ในการกำหนดตัวบ่งชี้การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์(ประเมิน) กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์
- 4) เก็บข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่างๆ บร.1-12
- 5) ประมวลผลสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดในบทที่ 3 และ 4

3. ผลการดำเนินการ ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหมู่บ้านพรหม
ประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 ต. จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

(หน่วยระบบ A) พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จากการจัดเวทีและ
การสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เข้าใจและภูมิใจที่รัฐบาลให้การสนับสนุน
เงินกองทุนเพื่อเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น ในระดับหมู่บ้าน

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท บ้านพรหมประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 จัดตั้งเมื่อวันที่ 24
สิงหาคม พ.ศ. 2544 ได้รับการโอนเงินวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 มีผู้กู้จำนวน 75 ราย เป็นเงิน
1,000,000.00 บาท ยอดเงินคงเหลือ 0.00 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนมีจำนวน 15 คน ชาย 12 คน หญิง 3 คน โดยมีชายมาก
กว่าหญิง การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีที่ปรึกษา 5 คน เพื่อคอยให้คำแนะนำ
กับคณะกรรมการ

4) จำนวนสมาชิกกองทุนมีประชาชนสนใจเป็นสมาชิกกองทุนเป็นจำนวนมาก

5) เงินออมและเงินสมาชิกจากกองทุนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกเดือน

6) การประชาสัมพันธ์ ในหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้าน
ได้รับข่าวสาร แต่ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีพื้นที่กว้างหอบกระจายข่าวเพียง 1 แห่ง มีระยะการส่งข่าว
สารไม่ทั่วรวมถึงการที่ประชาชนให้ความสนใจน้อยและแต่ละหลังคาเรือนอยู่ห่างไกลเป็นบางส่วน
ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันไม่ทั่วถึง

7) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระหนี้จึงยังไม่ทราบ
จำนวนเงินที่ผู้กู้ชำระคืนแต่คาดการณ์ว่าจะมีการชำระคืนประมาณร้อยละ 80 ของผู้กู้ทั้งหมด

8) การเตรียมความพร้อม/สร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการ มีบุคลากรให้
ความรู้และสามารถเตรียมความพร้อมสร้างความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุนได้ดีพอสมควร

9) ผู้สมัครขอู้ มีผู้ขอู้เป็นจำนวนมากทำให้เงิน 1 ล้านบาทไม่เพียงพอกับ
ความต้องการของจำนวนผู้ขอู้เงิน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

- 1) การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาจากประวัติการของบุคคลที่ขอกู้เงินและประวัติของผู้ค้ำประกันรวมทั้งการนำเสนอโครงการขอกู้
- 2) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ มีการจัดหาวิทยากรที่เคยประสบความสำเร็จในธุรกิจมาให้ความรู้และแนะนำการทำธุรกิจเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจ
- 3) การรับชำระหนี้ ชำระภายในระยะเวลา 1 ปี ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย
- 4) การทำบัญชี มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ มีหลักฐานเป็นเอกสารการช่วยहाดตลาด มีการแนะนำส่งเสริมการตลาดนอกหมู่บ้านทั้งระดับท้องถิ่นและระดับอำเภอ เพื่อเป็นการขยายตลาด ทำให้หมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.3 การประเมินผลผลิตการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

มีจำนวนสมาชิกกองทุนจำนวนมากที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และยอดจำนวนเงินให้กู้ 1,000,000 บาท ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ขอกู้

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านเพิ่มขึ้นทุกเดือน มีการเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่นอย่างชัดเจนและจำนวนเงินที่ได้รับการอนุมัติบางรายไม่ตรงตามจำนวนที่ขอกู้และไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

กองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์มีศักยภาพและความเข้มแข็ง มีการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการขยายตลาดในระดับหมู่บ้านและหมู่บ้านมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

(หน่วยระบบB)

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ส่วนใหญ่ผู้กู้จะมีความรู้และประสบการณ์ในโครงการที่ขอกู้เป็นอย่างดี
- 2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ส่วนใหญ่จะมีทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน
- 3) หนี้สินของครอบครัวของผู้กู้ ส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ให้ครอบครัว
- 4) อาชีพหลักของผู้กู้ ส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มั่นคง คือ การทำเกษตรกรรมและการเลี้ยงโคนม โคนเนื้อ การค้าขาย และด้านบริการเช่นช่างซ่อมบำรุง
- 5) ประสบการณ์ในการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ แต่บางรายเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้
- 6) รายได้ของครอบครัว ผู้กู้โดยส่วนใหญ่มีรายได้จากหลายทาง เนื่องจากการมีอาชีพเสริม เป็นการเกื้อหนุน

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B)

- 1) จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ จำนวนเงินกู้ได้จากกองทุน โดยส่วนใหญ่ไม่ตรงตามจำนวนที่เขียน โครงการขอกู้
- 2) จำนวนเงินกองทุนนอกเหนือจากเงินกู้ สมาชิกส่วนใหญ่ได้ใช้เงินทุนของตนเองควบคู่กับเงินที่กู้จากกองทุน
- 3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ ส่วนใหญ่จะนำไปทำการเกษตรตามอาชีพหลักและก็นำไปใช้ดูตามวัตถุประสงค์
- 4) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ สมาชิกส่วนใหญ่มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของตนเอง และวัตถุดิบในท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ
- 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพของตนเองและใช้เทคนิควิธีการทำงานใช้แบบผสมผสาน
- 6) จำนวนแรงงาน มีแรงงานและคุณภาพมากเพียงพอ ที่จะดำเนินการเป็นของตนเอง

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

- 1) การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี ส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการของตนเองตามความถนัดและความชำนาญที่มีอยู่ และประสบผลสำเร็จ
- 2) การตลาดที่ดี ส่วนใหญ่สมาชิกจะมีตลาดรองรับ ทำให้ผลิตสินค้าได้เพิ่มขึ้น
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดี ทำให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมีต้นทุนการผลิตต่ำ
- 4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน ทำให้ทราบสถานะทางการเงินของกองทุน
- 5) การใช้จ่ายเงินกู้ มีการใช้จ่ายเงินกู้ยังไม่ครบทุกรายมีจำนวน 1 รายที่ยังไม่ได้ใช้จ่ายเงินกองทุนของหมู่บ้าน
- 6) การหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนใหญ่จะหาความรู้เพิ่มเติม ตามที่ผู้กู้จะมีความสนใจในกิจกรรมนั้นๆ

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผู้กู้มีรายได้เพิ่มเป็นเงินและได้ผลเป็นสิ่งที่ของไว้ใช้เพิ่มในกิจการของตน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ผู้กู้บางรายขยายกิจการ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมกับวิทยาการสมัยใหม่ไปขยายกิจการเพิ่มขึ้น

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองได้และมีการช่วยเหลือกันเองในระบบหมู่บ้านคิพี่นึ่งและเพื่อนบ้าน มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ โดยภาพรวมของการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) และการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจจยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคิพี่นึ่งกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคิพี่นึ่งเป็นตัวชี้วัดปัจจยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านพหุประคิษฐ์ ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคิพี่นึ่งก็จะส่งไปเป็นปัจจยนำเข้าให้แก่วัหน่วยระบบ A มากขึ้น และผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าวอกไปผู้คน

ดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จ แต่ในโครงการกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ยังไม่สามารถหาข้อสรุปโดยรวมได้ เพราะยังอยู่ในหน่วยระบบ A และในหน่วยระบบ B ยังดำเนินการไม่สมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้ แต่คาดว่าจะมีผู้ชำระหนี้ร้อยละ 80 ของผู้กู้ทั้งหมด 75 ราย และกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์จากปัจจัยหลายด้าน และช่วยส่งเสริมให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยประชาชนในหมู่บ้านมีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ และประชาชนในหมู่บ้านจึงต้องการมีเงินกองทุนเข้ามาเพิ่มเพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงควรพิจารณากองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ว่ามีศักยภาพเพียงพอหรือไม่ที่จะเพิ่มเงินทุนให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

4. อภิปรายผล สรุปได้ดังนี้

1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ ทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์เกิดขึ้นโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐและประชาชนในหมู่บ้านร่วมมือกันและมีแนวโน้มที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์มีการจัดการระบบการบริหารจัดการอย่างชัดเจน มีคณะกรรมการบริหาร ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และการแบ่งหน้าที่กันในการทำงานอย่างถูกต้องตามประสบการณ์ของคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการจัดเวทีชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ มีการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มผู้เลี้ยงโคนเนื้อ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์ มีจำนวนเงินกองทุนในกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นและมีการประกอบอาชีพสุจริต

จากการวิจัยพบว่าสาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ เพราะเกิดจากการประสานงานของหลายฝ่ายทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ประชาชนในหมู่บ้านถึงแม้การบรรลุวัตถุประสงค์จะยังเป็นเพียงการเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการบริหารจัดการเงินกองทุนคาดว่าในอนาคตหมู่บ้านพรหมประคิษฐ์จะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่บ้านอื่นต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ “ศุภ โชค ชุนอิว”

(จากหนังสือรัฐสภาสาร ปีที่ 50 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน พ.ศ. 2545) ที่กล่าวว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบผลสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญคือ ความพร้อมของหมู่บ้านทั้งความพร้อมของคนและครอบครัวมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุนกำหนดกติกาด้วยคุณค่าภูมิปัญญา มีคณะกรรมการกองทุน มีการสร้างกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกัน มีความสามัคคี เอื้ออาทรกับผู้ด้อยโอกาส ประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ลดความซับซ้อนในการบริหารจัดการของเงินกองทุนต่างๆ ภายในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและเงินทุนและติดตามประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การพึ่งพาตนเอง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีกองทุนอื่นๆ ในหมู่บ้านอยู่ก่อนแล้ว 6 กองทุน ก่อนที่จะมีกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้หมู่บ้านมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุน
- 2) ประสบการณ์ของประชาชนในหมู่บ้านที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจะเป็นบทเรียนที่ดีเพื่อนำมาปรับใช้การประกอบอาชีพ
- 3) การมีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ ที่ดิน และวัตถุดิบอย่างอุดมสมบูรณ์ในหมู่บ้านที่จะส่งเสริมปัจจัยการผลิตของหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์
- 4) ทรัพยากรบุคคลที่ดีมีคุณภาพในหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์
- 5) ความขยัน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) การเป็นหนี้ของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์
- 2) ความเชื่อ การยึดถือวิธีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ยอมรับวิทยาการสมัยใหม่
- 3) การเข้าใจว่าเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลสนับสนุนเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่มีภาระคืนซึ่งผิดต่อวัตถุประสงค์ของเงินกองทุนหมู่บ้าน
- 4) การพนัน เช่น การเล่นหวยใต้ดินทำให้ประชาชนมีการใช้เงินที่ผิดวัตถุประสงค์
- 5) การไม่ชอบรวมกลุ่ม ชอบอิสระ

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลปัจจัยด้านบวก เกิดจากวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมธุ์ ความเชื่อ ทักษะคิด การศึกษา ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำ

ชุมชน การเมืองท้องถิ่น ช่องว่างทางสังคมและทางเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ ทำให้มีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานพื้นที่บ้านพรหมประดิมฐ์ ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม เป็นองค์กรของการเรียนรู้ได้มีการรวมกลุ่มกันแบบไม่เป็นทางการแต่ก็มีการประสานงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือต่างอาชีพทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความเข้มแข็งในการดำเนินโครงการ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคีอันเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งปัจจุบันและในอนาคต

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในทัศนะของประชาชนบ้านพรหมประดิมฐ์

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือการมีครอบครัวที่อบอุ่นรักใคร่ปรองดองกันในระหว่างพ่อ แม่ ลูก
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพการเกษตร
- 3) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- 4) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีกระบวนการสื่อสารความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล
- 5) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ รู้หน้าที่ของตนเอง โดยมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่นการใช้หนี้คืนกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน
- 6) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ อยู่ในหมู่บ้านอย่างสันติ โดยมีการพึ่งพาอาศัยที่ถ้อยอาสยกัน
- 7) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีผู้อยู่ในวัยทำงานมีงานทำตามความถนัดของตนเองและวัยที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและหมู่บ้าน เช่นการทำเกษตร การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม
- 8) หมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีการตรวจสอบการประเมินกองทุน โดยทุกคนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรับทราบผลการดำเนินการ เช่นในการทำบัญชี
- 9) ประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ มีโอกาสเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่จากภายนอกชุมชน เช่น Internet

จากการวิจัยพบว่า การเกิดกระบวนการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นเพราะประชาชนในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ได้มีการบริหารจัดการกองทุนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการระดมความคิด การจัดเวทีชาวบ้านทั้งระดับตำบล ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีการตื่นตัวตลอดเวลาซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานในหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงานต่างๆ (ปร.1-12)

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ ดังนี้

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกที่ขอกู้เงินนำไปประกอบอาชีพต่างๆ เช่น การทำไร่ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง การเลี้ยงโคนม การเลี้ยงโคเนื้อ การค้าขาย ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีเงินทุนส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยในเวลาที่กำหนด ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง(Direct Impact) สมาชิกกู้เงินไปลงทุนสามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเอง สามารถปลดภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเกิดความสามัคคีมีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสงบสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลจากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่เกิดผลกระทบต่างๆ คือ ผลโดยตรง ผลกระทบโดยตรง ผลกระทบโดยอ้อมมาจากนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของรัฐบาลภายใต้โครงการเงินกองทุน 1 ล้านบาท และได้ผลตอบรับจากประชาชนอย่างดี

ซึ่งการได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ที่ปฏิบัติของบัณฑิตกองทุนบ้านพรหมประดิมฐ์ ที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในระยะเวลา 10 เดือน และตามแบบรายงานต่างๆ (ปร.1-12) และจากการสังเกต

5. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิมฐ์ หมู่ที่ 14 ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ จากเดิม 1 ปี ควรขยายเวลาออกไปเป็น 3 ปี โดยการผ่อนชำระเป็น 3 งวด พร้อมดอกเบี้ย เหตุผลเพราะ สมาชิกบางรายดำเนินโครงการล้มเหลวไม่สามารถนำเงินส่งคืนในระยะเวลาที่กำหนด 1 ปีได้

ข้อเสนอแนะที่ 2. การลดอัตราดอกเบี้ยจากเดิม ร้อยละ 12 ต่อปี ควรลดลงให้เหลือ 6-9 ต่อปี เพื่อให้ประชาชนรับภาระอัตราดอกเบี้ยที่เป็นหนี้สินต่ำลง

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. คณะกรรมการกองทุนควรติดตามประเมินผลการนำเงินไปลงทุนตามโครงการของสมาชิกว่าผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการอนุมัติเงินกองทุนในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 2. มีการประชุมคณะกรรมการประจำเดือนคณะกรรมการทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะของสมาชิกเพื่อนำมาเป็นแนวทางการบริหารงานต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 3. ในการประชุมประจำเดือนควรเป็นลักษณะแบบจัดเวทีชาวบ้านแทนที่จะให้ประธานกองทุนเป็นผู้ดำเนินการและให้สมาชิกเป็นเพียงผู้ฟัง

ข้อเสนอแนะที่ 4. ในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการควรเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของคณะกรรมการแทนที่จะปล่อยให้ทำหน้าที่ของสมาชิกที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ 5. ควรให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการกองทุนได้โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลา โดยให้คณะกรรมการร่วมกับสมาชิกเป็นผู้พิจารณาร่วมกันและมีการตั้งกรรมการเกิน 15 คน ได้มีการกำหนดค่าตอบแทน สำหรับคณะกรรมการให้เหมาะสมเพื่อจูงใจให้บุคคลที่มีความรู้เข้ามาเป็นคณะกรรมการ

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดูแลแต่ละรายของกองทุนหมู่บ้านพรหมประดิษฐ์ หมู่ที่ 14 ต.จันทิก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ข้อเสนอแนะที่ 1. การนำเงินไปซื้อ โคนมและ โคนเนื้อ เพื่อขายควรมีการแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการคัดเลือกพันธุ์ โคนมและ โคนเนื้อเพื่อให้ได้พันธุ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะที่ 2. สมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ประกอบอาชีพใดๆ เป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อความเสียหายของกองทุน ถ้าไม่มีโครงการที่ชัดเจนคณะกรรมการบริหารไม่ควรจะพิจารณา

ข้อเสนอแนะที่ 3. ไม่ควรนำเงินทุนทั้งหมดไปลงทุนกับโครงการใดโครงการหนึ่ง ควรกระจายการลงทุนเพื่อเป็นการเรียนรู้เพราะธุรกิจแต่ละอย่างจะมีความเสี่ยงที่ไม่เหมือนกัน และการลงทุนทุกอย่างจะมีความเสี่ยงของตัวเอง

ข้อเสนอแนะที่ 4. สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนค้าขายถ้าเป็นไปได้ควรรวมกลุ่มเพื่อตั้งเป็นร้านค้าสวัสดิการและเปิดรับสมาชิกเมื่อถึงสิ้นปีจะมีการแบ่งผลกำไรคืนให้แก่สมาชิก

2.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 1. ควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนโดยมีการประเมินทุกระยะเวลา 6 เดือน เป็นระยะเวลาอย่าง 3-5 ปี เพื่อทราบพัฒนาการที่เกิดขึ้นว่ามีความต่อเนื่องหรือลดลงอย่างไร ถ้าหากพัฒนาการเป็นไปในทางบวกจะเป็นมาตรฐานสำหรับงานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 2. การติดตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ควรมีการมุ่งเน้นในระดับหมู่บ้านให้สร้างเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการง่ายในการรวมกลุ่มของสมาชิกและเป็นการนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านเข้าสู่กระบวนการผลิตได้จริง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในงานวิจัยในแต่ละผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบในงานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 3. การเรียนรู้ที่จะหมู่บ้านเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ของประชาชนในหมู่บ้าน ถ้าทราบผลการพัฒนาการเรียนรู้ไม่ควรดูจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกองทุนเพียงอย่างเดียวควรดูจากหลายด้านประกอบกัน ถ้าหากวัดจากทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจะกลายเป็นการเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดแล้วจะเกิดการแข่งขันกันเองภายในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 4. ควรมีการจัดทำรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับหมู่บ้านให้มีระบบระเบียบเป็นเอกสารที่สามารถนำมาใช้งานได้ ซึ่งจะทำได้ทำให้สามารถเข้าใจปัญหาภาพรวมได้ดีของหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนประชากร อาชีพ รายได้ สภาพความเป็นอยู่ ภาระหนี้สิน ซึ่งเมื่อทราบรายละเอียดแล้วก็จะทำให้สามารถเข้าใจท้องถิ่นดีขึ้นและสามารถหาแนวทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์ประชาสัมพันธ์. (4 มกราคม 2545). กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. มติชนรายวัน: 18.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์ แอนด์ แพคค์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิศน์ทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน, เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอำเภอปากช่อง : นครราชสีมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพหุประติษฐ์. (2544). ระเบียบกองทุนบ้านพหุประติษฐ์ : นครราชสีมา.
- งานวันนี้. (2544). รายงานพิเศษ. 2(45):15.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภโชค ชุนอิว .(2545).รัฐสภาสาร .50(45):4.

สุภาพร ทินประภา. (ม.ป.ป.)วิชาการวิจัยทางธุรกิจ, เอกสารประกอบการสอน.คณะบริหารกิจ:
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

สมบัติ เหลสกุล.(20 สิงหาคม 2545).กำจัดจุดอ่อนการพัฒนา SMEs ต้องคำนึงถึงมิติสุขภาพ-สิ่งแวดล้อม.มติชนรายวัน:18.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2540). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 5)
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

